

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.”

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

Abonnementsprijs per jaar: □

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
 Voor Oost-Indië en het Buitenland f 4.—
 Afzonderlijke nummers f 0.05

Prijs der Advertentiën: □

Per vakje f 2.—
 □ Bij contract reductie. □

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
 □ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
 Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

INHOUD: In Memoriam. — Onze Koloniale Weermacht. — Het bezoek van H. M. de Koningin aan de Tentoonstelling „de Vrouw” 1813—1913. afd. Koloniën. — Uit de Oost-Indische Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht. — Mededeelingen. — Off. Berichten.

IN MEMORIAM.

G. C. A. DE WITT. †

Den 15en Mei j.l. overleed alhier op 70-jarigen leeftijd onze Algemeene Secretaris, de heer G. C. A. de Witt, gep. Majoor van het O.-I. Leger.

De Vereeniging verliest in hem een man vol toewijding, die steeds met liefde en groote nauwkeurigheid zijn werk verrichtte, die door zijn humaniteit en voorkomendheid aller harten voor zich innam, immer bereid als hij was hen, die uit Indië kwamen of daarheen gingen, met raad en daad bij te staan.

Met voldoening herdenken wij, dat wij den overledene op 12 Februari j.l. mochten huldigen voor zijn 12½-jarig werken voor de Vereeniging; helaas! het mocht niet zijn hem nog langer voor ons te mogen behouden.

Zijn naam zal steeds in dierbare herinnering bij ons blijven. Zijne asche ruste in vrede.
 Namens het Bestuur der Afd. 's-Hage van de Vereeniging „Oost en West”,
 De Voorzitter: A. B. J. PRAKKEN.

Onze Koloniale Weermacht.

VII. (Slot.)

Ten slotte nog het onlangs in het Marine-blad — 1 Mei 1913 — uit het „I. M. Tijdschrift” overgenomen artikel „Leger en vloot bij de verdediging van Nederlandsch-Indië”.

In tegenstelling met de schrijvers, die tot nu toe in dit tijdschrift hierover hun denkbeelden neerschreven, komt deze schrijver — S. O. — tot de conclusie, dat aan de vloot bij de defensie van Indië de prioriteit moet worden toegekend.

„Het voortbestaan van een N.-I. Rijk is alleen denkbaar, wanneer over een krachtige vloot wordt beschikt.” Een leger, hoe goed ook georganiseerd en uitgerust, kan dat bestaan nooit verzekeren; het kan niets anders dan — in verband met zijn sterkte — één of meer eilanden verdedigen; het kan alleen lijdelijk afweren, strategisch-defensief werken. Het kan niet verder komen dan de kust en derhalve alleen het noodlot afweren; het kan nooit een gunstige wending in den politieken toestand brengen. In het gunstigste geval kan het den vijand tot embarkeeren dwingen. Het kan evenmin beletten, dat de vijand door blokkade handel, scheepvaart en

alle welvaart vernietigt, zoodat we — ondanks het plaatselijk succes van het leger — gedwongen worden tot een vrede, die ons van het grootste deel van ons kostbaar bezit berooft.

„Ook de houding der inlandsche bevolking — tenminste zoolang die zich nog niet in haar geheel één met ons voelt — zal ons het minste zorg behoeven te baren, wanneer we den strijd zoolang mogelijk buiten het land voeren. Vechten we op zee, dan ondervindt zij het minste nadeel en is de kans het geringst, dat haar stemming tegen ons ongunstig wordt.

„Tot het volbrengen van zijn taak kan het leger, na de landing des vijands, desnoods buiten de vloot, wat omgekeerd niet het geval is, maar met de vloot verdwijnt ook de kans op een bondgenoot naar een vër verschiet. Als zich desondanks toch een bondgenoot opdoet, dan zal het wel waarschijnlijk een zijn, die bang is niets van de taart te krijgen en alleen zijn hulp beschikbaar stelt tegen een ruime belooning in land.

„De redeneering, die men in Holland gevolgd heeft tot afschaffing van de zeegaande vloot, is evenzeer toepasselijk op onze koloniën; alleen leidt zij hier tot een geheel andere oplossing.

„In Holland voelde men even goed, dat onze rol in de Europeesche politiek heelemaal uit zou zijn, als men geen zeegaande vloot van eenige betekenis zou kunnen onderhouden. Eerst na jaren van prutsen en knoeien heeft men het blijkbaar opgegeven en zich, door onmacht en gebrek aan geld gedrongen, beperkt tot een kustvloot. Thans loopen daar alleen nog maar de meeningen uiteen, hoe die vloot moet zijn samengesteld. Aan het leger tornt men niet, de noodwendigheid daarvan is buiten kijf.

„Zoo ook hier. Ook hier zal niemand de noodzakelijkheid van een leger in twijfel stellen. De I.V., de rechtstreeksche verdediging van Java (ons reëit) tegen een B.V., wanneer het den vijand gelukt een leger zoover te brengen, de bescherming van de marine-basis en andere belangrijke kustplaatsen tegen vernieling door den vijand, dit alles maakt een leger noodig. Maar ten aanzien van de vloot gelden andere overwegingen.

„Kan men in Holland niet meer ontkennen, dat in Europa onze betekenis zoo gering is geworden, dat we niet meer kunnen meepraten in de daar gevoerde politiek en ten slotte Nederland ook nog landgrenzen gemeen heeft met verschillende mogendheden, zoodat het niet uitsluitend van de zee afhankelijk is, hier dwingen de afmetingen en de ligging van ons rijk ons tot meedoen. In Europa moest de zeegaande vloot (helaas) verdwijnen, hier niet, hier wordt de behoefte aan een krachtige vloot daarentegen steeds grooter.

„Maar ook met een krachtige vloot zal er nog een goed uitgerust leger moeten zijn, omdat het te gewaagd en niet verantwoord is om alle kansen op één kaart te zetten. Gelukt het den vijand toch ten slotte met een landingsleger in den archipel door te dringen, dan moeten we Java, den zetel van de

regeering, tenminste nog kunnen verdedigen. Op die manier bestaat de mogelijkheid om het belangrijkste eiland uit het débaele te redden.

„Voordat het zoover is, zal het de taak van het leger zijn, de voornaamste havens en belangrijke strategische punten — niet alleen op Java — tegen een coup-de-main te beschermen en om te voorkomen, dat belangrijke hulpmiddelen den vijand zonder eenige moeite in handen vallen”.

In een tweede artikel wordt voorts gezegd: „Resumeren we thans in het kort, hoe de weermiddelen zouden behooren te zijn samengesteld wanneer we ons alleen naar de militaire eischen hadden te voegen.

„Een harmonisch georganiseerde weermacht zou behooren te bestaan uit:

1. een eskader van minstens een vijftal met een behoorlijk getal 30 c.M. kanonnen bewapende schepen, met de noodige hulpschepen (kruisers, torpedobooten, jagers), tot taak hebbende:

- a. op te treden met bondgenooten buiten den archipel;
- b. op te treden tegen een B.V. in den archipel;
- c. schending der neutraliteit in den archipel te beletten.

2. een kustverdediging van Java, bestaande uit verdedigingswerken met permanente bezetting bij de belangrijkste havens en strategisch belangrijke punten en de noodige kustverdedigingsvaartuigen (torpedobooten, onderzeebooten, mijnenleggers) om vooral daar op te treden, waar werken ontbreken.

3. een veldleger, welks taak het is, zoolang de vloot niet is geslagen, samen te werken met de kustverdediging en daarna om, hetzij aan de kust, hetzij in het binnenland, het landingsleger van den vijand te verslaan.

Dit veldleger heeft in vredetijd reeds tot taak handhaving van het gezag, de orde en de rust in den archipel, een taak, die in het bijzonder rust op de infanterie”.

Een volgende keer het Rapport der Defensie-commissie, althans, wanneer het openbaar wordt gemaakt.

**

Naar „Het Vad. vernam zal de publicatie van het rapport, wegens de zeer kostbare voorstellen, die de commissie doet, niet vóór den afloop der verkiezingen geschieden.

Bij het rapport is een afzonderlijke nota van een der niet-militaire leden gevoegd, waarin tegen de kostbaarheid dezer voorstellen wordt opgekomen.

Het Bezoek van H. M. de Koningin aan de Tentoonstelling „de Vrouw” 1813—1913, Afdeling Koloniën.

Daar door een misverstand de pers niet aanwezig was, hebben de dagbladen slechts zeer weinig, en dat weinige nog niet geheel nauwkeurig kunnen vermelden over dit bezoek. Door hooggewaardeerde inlichtingen zijn wij in staat gesteld het navolgende mede te deelen:

Om niet in herhalingen te vervallen worde hier in de eerste plaats geconstateerd, dat H. M. alle onderafdeelingen met de grootste belangstelling achtereenvolgens heeft bezichtigd en veel sympathie betuigde met den arbeid der vrouw in onze koloniën, hetgeen stellig een groote voldoening voor de inzendingsters uit Oost- en West-Indië zal zijn.

Aan H. M. werd bij aankomst in de zaal der koloniën door de jeugdige freule Anna de Jong van Beek en Donk, dochtertje van den oud-Gouverneur van Curaçao, een rozen-bouquet aangeboden, versierd met een door dames van Curaçao prachtig geborduurd, wit satijnen lint, waarop de woorden: „Hulde van het Curaçaosche dames-comité”, met de bijvoeging, dat deze bloemen een blijk mochten geven van groote dankbaarheid over de inzamelingen der gelden voor de noodlijdenden op Curaçao met het Heidebloempje, ten vorigen jare op initiatief van H. M. geschied. De presidente der Afdeeling Koloniën, Mevr. H. E. Kastelijn-Beijerinck, werd vervolgens aan H. M. voorgesteld en vergezeld H. M. gedurende den omgang door de zaal, waarbij de verschillende dames der onderafdeelingen door haar aan H. M. werden voorgesteld.

Het bezoek ving aan met Suriname, waar Freule J. Schuurbeeque Boeije de uitleggingen gaf en achtereenvolgens werden bezichtigd, de markt van Paramaribo, het fraaie uitknipwerk, den doopstoet, de kleeding der negerinnen bij het avondmaal en bij een rouwstoet, alsmede de dagelijksche kleeding der negerinnen vanaf den slaventijd tot heden en de dracht der „kotto-missies”, naast al het andere handwerk der vrouwen.

In de afdeeling Borneo werden bezichtigd het mooie handwerk van kralen en schelpen, de hoeden en de spijsdeksels van fijn vlechtwerk en de prachtige weefsels. Mevr. Prof. Nieuwenhuis geb. von Uexküll-Güldenhard, gaf hier de noodige uitlegging.

De Protestantische Zendingsafdeeling, waar freule H. B. de la Bassécour Caan H. M. te woord stond, trok zeer de aandacht, vooral de groep dames, die vóór 50 jaar zich bezig hielden met zendingswerk door o.a. wollen sokken te breien voor de „zwartjes” en daarnaast de groep dames in 1913, die ernstige studie maken van land- en volkenkunde; verder de groep vrouwen in rouwgewaad van Wendesi op N.-Guinea en het model der kerk in de Minahasa, door vrouwen gebouwd, die het werk der mannen moesten overnemen en zelve de balken er voor uit het bosch sleepten.

De afdeeling Nieuw-Guinea, welke door Mevrouw F. de Beaufort bijeengebracht is en de Molukken werden nu bezichtigd. Hier gaf Mevr. C. J. D. Baelde-Schaap uitleg o.a. van den notemuskaat-aanplant en werd het sierlijk gele vlechtwerk van orchidae-vezels bewonderd. Bij de afd. „Onderwijs” toonde Mej. Joh. v. d. Schuijt door de grafische voorstellingen, o.m. dat de toeneming van meisjes op de scholen groter is dan die van jongens, het model van de Emmaschool te Paramaribo en de in gebruik zijnde schoolboeken werden vertoond. In het Kartini-hoekje gekomen deelde H. M. aan Mevrouw de Booi-Boissevain mede, bekend te zijn met het werk van R. A. Kartini en toonde hierin veel belangstelling.

Het Javaansche bruidspaar en het batik-procédé werden bezichtigd, dit laatste door Mevrouw E. van Deventer-Maas toegelicht, alsook 't werk der vrouw bij de rijstkultuur door Mevrouw His-sink verklaard. In deze afdeeling was ook tegenwoordig de Vice-Presidente, Mevrouw N. van Zuylen-Tromp. Ook de koffietuin in miniatuur, inzending van Mevrouw de Kempnaer, werd vertoond.

Daarna kwam de ziekenverpleging aan de beurt, de inzending van Dr. de Mooij werd door Mevrouw de Visser toegelicht, benevens de grafische voorstelling der ziekenverpleging in N.-I., waaruit blijkt dat er slechts pl.m. 107 verpleegsters in Ned.-Indië zijn.

Vervolgens werd het Menangkabausche huis aanschouwd. Hier waren Mevrouw Baerveldt en Mevrouw Delfos de uitleggers. Laatstgenoemde is de ontwerper van de zaalversiering.

In de afdeeling Padang was een mooie collectie klossenkant neergelegd, een inzending van Mevr. E. van Deventer, naast de rijke goudweefsels,

door Mevr. Westenenk uit de Padangsche Bovenlanden meegebracht. Mevrouw van Vollenhoven legde het aandeel der vrouw in de tabakscultuur van Deli en het leven in de Bataklanden uit.

In de afdeeling Atjeh werden de mooie weefsels en het vlechtwerk bezichtigd. De Presidente deelde aan H. M. mede, dat de hier tegenwoordige Mevrouw Vattier Kraane tevens presidente is van het weldra te openen „Indische Huis” der Tentoonstelling.

In de afd. Curaçao gaf Mevr. de Jong v. Beek en Donk—Stern inlichtingen omtrent de inzendingen, o.a. het costuum der vroegere slavinnen, over de katoencultuur op St. Eustatius en St. Martin en de strooiedoenvlechterij, die veel belangstelling aan H. M. inboezemde, evenals de verschillende kantwerken, waarbij H. M. vroeg, wie de vervaardigsters waren, tot welken stand zij behoorden en of de voorwerpen ten verkoop bestemd zijn. Daarna werd de kostbare inzending van Mevrouw Tjong a Fie uit Deli, toegelicht door Mevrouw Trouw, zeer bewonderd. H. M. merkte hierbij op, met genoegen gezien te hebben, dat er zooveel geschenken uit de koloniën gezonden waren.

Aan het einde der rondwandeling werden nog vertoond de modellen van het Juliana-ziekenhuis te Semarang, de ziekeninrichting te Tjepoe, en het Hershutters-kinderhuis Saron, nabij Paramaribo, benevens de vitrines aan Celebes gewijd.

Uit de O.-I. Mail.

De gezondheidstoestand vooral te Soerabaja onder de Inlanders, is sedert de laatste mailberichten er niet op verbeterd. Behalve pest en pokken, kwam er op 17 April ook een geval van besmettelijke meningitis voor. Zelfs het vee heeft er te lijden.

Van de 48 trekdiere, in dienst van de gemeente Soerabaja, waren op 18 April j.l. 28 door mond- en klauwzeer aangetast.

Een zware overstrooming had er plaats in de Preanger, doordat de rivier Tjidadap buiten hare oevers is getreden en de kampong Babakanwarong, gelegen in de dessa Tjidadap, district Palabochan, geheel werd overstroomd. Een twaalfstal personen werden vermist; vermoedelijk zijn zij in den sterken stroom omgekomen.

Een uitgestrektheid van plus minus 50 bouw padi aanplant van 3 à 4 maanden oud werd vernield. Ongeveer de helft zal niet meer beplant kunnen worden. Een elftal huizen en veertien loemboengs werden door den geweldigen stroom meegesleurd. Zeven schapen en alle pluimvee in de geteisterde kampongs hebben daarbij den dood gevonden.

In het geheel werden twaalf kampongs, complexen van woningen met eene bevolking van plus minus 300 zielen door den bandjir geteisterd. De totale waarde wordt geschat op f11000.

Een vermeldenswaard idee. De a.s. herdenking van de herwinning van Neerland's onafhankelijkheid geeft de Locomotief aanleiding tot een pleidooi voor grootmoedigheid jegens de bruine broeders, die nog gestraft zijn omdat zij zich tegen ons gezag op eenigerlei wijze hebben verzet. Het blad schrijft: „In onze inlandse gevangenis leven zeer velen, die zwaar boeten voor geen zwaardere misdaad dan dat zij tot verdelging van hunne onafhankelijkheid de wapens tegen ons gezag hebben opgevat.

De Indische regeering heeft zich jegens deze Atjehers, Djambiërs, Boniërs, Soembanezen niet zelden grootmoedig gedragen door inkortingen van den straffijd bij goed gedrag. Maar thans schijnt toch het oogenblik gekomen om bij de herdenking van onze gewonnen onafhankelijkheid de vrijheid te hergeven aan de onderdanen, die nu nog boeten krachtens den strijd voor eene onafhankelijkheid, welke door hun volk verloren werd”.

Het achtste bataljon. Vermoedelijk zal het 8ste bataljon in den loop van dit jaar van Bali naar Java terugkeren. Zoo meldt De Javabode.

Geldnood. Bij alle financiële instellingen alhier heerscht geldnood door het wegvloeden van specie naar Europa. Dit werkt zeer belemmerend op den handel. Talrijke personen namen geld op bij de Weeskamer, die in één week zes ton plaatste als hypotheek, doch nu niets meer plaatsen kan.

Voor de groote manoeuvres. De intendance bestelde bij de industrie 25 filterwagens voor het gebruik bij de groote manoeuvres, die reeds in Juli zullen worden gehouden. Aldus De Javabode.

HAAGSCHE KUNSTHANDEL

119 NOORDEINDE 119.

Ruime sortering GRAVUREN, in zwart en artistieke hand gekleurd. ETSEN, AQUARELLEN en TEGELS van de goedkoopste tot de duurere soorten.
GRATIS VERPAKKING VOOR INDIË bij aankoop vanaf f10.—.

MAILKOFFERS.
DEKSTOELEN.
HANGMATTEN.

H. W. v. BRAKEL & Zn.

HOFMEDEN

PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT ————— BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)

School- en Pensioengeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—

De Directrice: A. J. NELCK.

ONDER DEN SINT MAARTEN

— WONINGINRICHTINGEN —

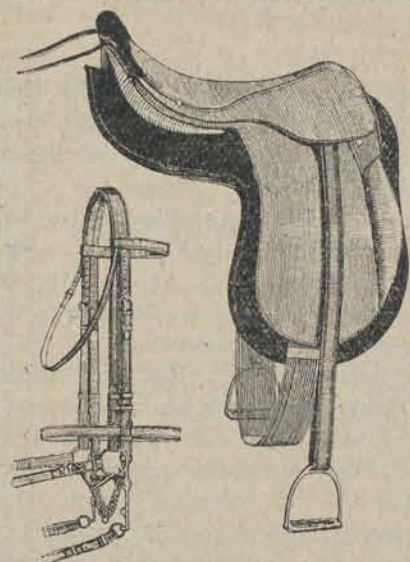
J. A. POOL - INGENIEUR - HAARLEM

AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM

10 ROKIN KNEUTERDIJK 2A WIJNHAVEN 110

F. W. VAN WIJK - DAMES-
Tollensstraat 118. - KLEERMAKER.
Teleph. 3235.

Speciaal adres voor:
PLUCHEMANTELS, BONTMANTELS
en TAILOR-MADE COSTUMES
NAAR MAAT.

VERWEEGEN & KOK

Hoogstraat 23
DEN HAAG
Kalverstraat 88-90
AMSTERDAM

COMPLETE
Harnachementen
voor Ned.-Indië

Geillustr. Prijs-courant
wordt op aanvraag
gaarne toegezonden ::

MAISON DE BONNETERIE
DEN HAAG 42 SPUISTRAAT 42

Grootste Sortering

BLOUSES, PEIGNOIRS, COSTUMES- en
ONDERROKKEN, KOUSEN, HANDSCHOENEN

S. I. Die letters S. I. weten tegenwoordig wat en kunnen nu ook te Djokja bekend te raken, schrijft ataram.

Een Javaan bestelde n.l. gisterenavond in kampong Gandekan van een wandelenden restaurateur voor drie personen saté kambing, waarvoor hij veertig centen betalen moest.

Hij bood den restaurateur daarvoor „een halven veld” aan, die echter valsch bleek te zijn. Gezien het geld hebbende, ontstond daarover een woordenwisseling en op 't punt staande elkander in het haar te vliegen kwam er een net gekleede Javaan voor, die vrede wilde stichten. Toen deze n.l. geboord had, waar het om ging, vroeg hij aan den restaurateur, of deze lid van Sarikat Islam was.

Een bevestigend antwoord krijgende betaalde hij veertig centen, en gaf zijn adres op, in de hoop spoedig het voorgeschotene terug te zullen krijgen. En zoo waar was de ander beden ochtend vroeg bij den geldschietter om de voorgeschoten veertig centen terug te brengen.

Zoo helpen nu de S. I. ers elkander”.

Vereeniging Siti Fatimah. In kampong Tembok te Soerabaja had Donderdag 17 April 's avonds een groote vergadering plaats ter oprichting van de vrouwenvereeniging Siti Fatimah, zoo meldt het Soer. Hbld. Meer dan 200 vrouwen woonden de besprekingen bij. Doel der vereeniging is het openstellen van kleine warongs op coöperatieven grondslag, welke op zeer praktische wijze in het levensonderhoud van inlandsche vrouwen moeten voorzien en waardoor inlanders geen inkoop meer behoeven te doen bij Chineezers. De vergadering werd geleid door Mas Bey Djojo di Nota.

Ned.-Indische Bestuursacademie. De gouverneur-generaal heeft de volgende ambtenaren van het binnlandsch bestuur daar te lande aangewezen voor de afdeeling aan de Ned.-Indische Bestuurs-Academie:

W. Ch. Hardeman, H. Bousquet, F. A. E. Lammeulle, G. A. M. Hondius van Herwerden, F. W. Langen, P. R. W. van Gesseler Verschuier, W. A. Hovenkamp, L. J. J. Caron, W. J. R. Zieck, G. E. Gonggrijp, C. C. Ouwering en A. J. Hamer.

Record. Het Soer. Hbld. meldde, dat op één dag aan den grooten boom te Soerabaja voor meer dan f100.000 aan invoerrechten en accijnzen werd ontvangen; wat 'n record is.

Suriname.

Om den zooveel tijd brengt de Nederlandsche dagbladen een artikel van den een of ander, die, al dan niet onder de palmen gewandeld hebbende, eens precies zal zeggen, wat er gedaan moet worden om Suriname van een kwijnende tot een bloeiende kolonie te maken. Het zou de moeite loonen deze artikelen te verzamelen en te onderzoeken, of de periodiciteit ook samenhangt met de jaargetijden, of de lente het leggen dezer eieren van Columbus op haar rekening heeft. Zulk een typisch artikel is ook het in ons vorig nummer opgenomen ingezonden stuk „Surinaamsche misstanden”, waarin geen der elementen, die zulke artikelen kenmerkt, ontbreekt.

Hetgeen de schrijver over de gasconcessie schrijft laten wij, na hetgeen wij daaromtrent in ons nummer van 8 Mei opmerkten, voor zijne rekening.

Een der „wondeplekken”, waarop de schrijver den vinger legt, zou zijn „de instandhouding van een overmaat van ambten, wier aantal in het geheel niet in verhouding staat tot het zielental, en verre overreft dat van de Engelsche zusterkolonie er naast”. Wij willen tegenover deze bewering slechts de opmerking stellen, dat het geen gouverneur of minister gelukt is het getal „ambten” te verminderen. Wij herinneren ons ook niet, dat de Suriname-commissie hiertoe een voorsel heeft gedaan. De schrijver telt nog eens het getal ambtenaren in Britsch-Guiana en houde daarbij in het oog, dat Suriname het zou kunnen stellen met één gouverneur, één procureur-generaal, één administrateur van financiën, één gouvernements-secretaris e.z., al werd de bevolking der kolonie zes maal groter.

De Commissie van onderzoek, uit Holland gezonden, bevond o.a., dat sommige planters het gouvernementsgeld, dat alleen als steun, wegens noodlijdendheid en bij wijze van leening werd versrekt,

op onverantwoordelijke wijze hebben gebruikt en er zelfs winstuitkeering mede hebben doen plaats vinden”.

In het rapport der Surinaamsche commissie lezen wij hieromtrent:

.....Zelfs is het voorgekomen, dat uit de met andere cultures behaalde winsten dividend werd uitgekeerd. Toen het bleek, dat het gouvernement meende dit niet te kunnen beletten, onstond er van zelf een belang om gelden, voor de bacovencultuur verstrekt, voor de teelt van andere gewassen aan te wenden.

Het mag hier echter wel gezegd worden, dat slechts enkele van de met gouvernementsteun werkende ondernemingen haar belangen op deze wijze gediend hebben en dat de overgrootste meerderheid ernstig naar een zoo goed mogelijke besteding van de gouvernementsgelden voor het doel, waarvoor zij werden gegeven, hebben gestreefd”. (blz. 149).

De namen van de ondernemingen, die op deze laakbare wijze dividend hebben uitgekeerd, zijn ons niet bekend, maar specifiek Surinaamsch zijn dergelijke verkeerde practijken niet.

Geheel onjuist is de voorstelling van zaken, die de inzender in het volgende geeft: „Toen eenige jaren geleden de gouverneur het belachelijk hooge salaris van den griffier der Koloniale Staten, een salaris, dat buiten alle verhouding stond tot den geëischen en geleverden arbeid, wilde verlagen, ontstond daartegen in Suriname, omdat de post werd bekleed door een zoon des lands, deel uitmakende van de inlandsche upper ten en daarmede innig vermaagschapt, een zóó hevig verzet, dat het Opperbestuur in Godsnaam maar afzag van deze verlaging om der wille van den vrede”.

In de eerste plaats was het verzet niet „hevig”, maar krachtig en zakelijk. Niet omdat de titularis deel uitmaakte van de „inlandsche upper ten” wilden de Staten het salaris niet verminderen. De Koloniale Staten vormen de eene helft van de wetgevende macht der kolonie; de leden zijn al en mannen, die een eigen, veelal drukken werkkring hebben; zal het lichaam in waarheid de eene helft van de wetgevende macht blijven en niet teruggedrongen worden tot een quantité négligeable dan is het noodzakelijk, dat het den bijstand hebbe van een griffier, die grondig bekend is met de koloniale wetgeving en, voor zooveel noodig, ook met de Nederlandsche, een goed jurist dus. En deze eisch zal dringender worden naarmate de samenstelling der Staten, laat ons maar zeggen, meer democratisch wordt. Zoo iemand nu moet, al is hij „een zoon des lands”, naar zijne waarde bezoldigd worden.

De strijd der Staten in deze aangelegenheid was een strijd om zelfbehoud. Dat de andere helft der wetgevende macht niet veel voelt voor deze zijde van het vraagstuk laat zich verklaren. Menig landvoogd zou het „gemakkelijker” vinden, als de Koloniale Staten werkelijk een quantité négligeable werden. De telkens voorkomende omwerking door de Staten van slecht voorbereide voorstellen kon anders den gouverneurs de overtuiging schenken, dat de medewerking van het vertegenwoordigende lichaam niet gemist kan worden.

„Om der wille van den vrede” zou het Opperbestuur „in Godsnaam” van de verlaging hebben afgezien. In welk staatsstuk heeft de inzender dit gelezen? Of heeft hier de duim dienst gedaan?

Volgens den inzender zou het plan van Mr. Fock tot reorganisatie van de rechterlijke macht „in Godsnaam opgegeven (zijn), omdat men liever jaarlijks een paar tientallen duizenden guldens te veel putte uit de moederlandsche schatkist dan tegen het verzet in te gaan”.

Hier wordt hetgeen uit den duim komt, inderdaad te enkelijk. De Koloniale Staten hebben met zeer klemmende argumenten de reorganisatie bestreden. Daarop is door den Minister van Koloniën eene commissie benoemd (bestaande uit de heeren Mrs. C. O. Segers, Raadsheer in den Hoogen Raad als voorzitter, en Jhr. J. L. W. C. von Weiler, eudlid van het Hof van Justitie in Suriname, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Gravenhage, H. Radier, oud-Raadsheer in het Hooggerechtshof van Nederl.-Indië, en F. Siewertz van Reesema, oud-lid van het Hof van Justitie in Suriname als leden), ten einde advies uit te brengen nopens een ontworpen reorganisatie van de rechterlijke macht in Suriname. (Zie onze nummers van 28 December 1911 en 14 Maart 1912).

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Telef. 1667.

PIQUÉ HEMDEN

f 2.75, f 3.50, f 4.—, f 4.50.

ENGELSCHE HEMDEN
steeds de nieuwste Dessins
van af f 2.50.

Rijke keuze DASSEN.
Gemaakte en Zelfbinders.

LIBERTY

VRAACT FRANCO STALEN
VAN

ONVERSCHIETBAAR KATOEN

VOOR BLOUSES, JAPONNEN &
KINDERJURKEN 78%^m BREED
IN 20 FRAAIE KLEUREN

Fl. 0.85 PER
MTR

EENIGE VERTEGENWOORDIGERS IN NEDERLAND

METZ & C HOOGSTRAAT 10
'S GRAVENHAGE

EN LEIDSCHESTRAAT AMSTERDAM

BOUWT

OP

„Oud-Wassenaer”,

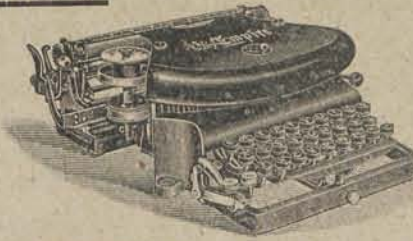
„Groot-Hæsebroek”

- of „De Pauw”. -

■■■

Inlichtingen te bekomen bij de bekende
Kantoren.

PRIJS f180.-

„EMPIRE” Schrijfmachines
met zichtbaar schrift.

Generaal-Vertegenwoordiger voor NEDERLAND:

A. E. LEO

279 BEEKLAAN

DEN HAAG.

Schoenleesten naar maat.

— EENIG ADRES voor Nederland. —

„Het nut van individueele leesten wordt door iederen
voetspecialiteit erkend en als onmisbaar aanbevolen”.

— Voor Indië speciale bewerking. —

G. J. VAN DEN BERG JR.

De Carpentierstraat 4 - DEN HAAG.

Voor zooveel wij weten is het advies niet gepubliceerd, maar uit de omstandigheid, dat de Minister heeft afgezien van de reorganisatie meenen wij te mogen afleiden dat de commissie met de Koloniale Staten het voorstel heeft afgekeurd. Is het nu niet ergerlijk, dat de inzender schrijft: „En weder werd het plan in Godsnaam opgegeven, omdat”... enz.

De verdere beschouwingen van den inzender zullen wij niet bespreken. Wij kunnen niet inzien, dat men met zulke adviezen „misstanden” wegneemt.

Bij resolutie van 12 April j.l. is ingesteld een commissie, aan welke wordt opgedragen het instellen van een onderzoek naar den huidige toestand der balata-boschen en welke de toekomst der balata-industrie volgens de huidige exploitatie-wijze kan geacht worden te zijn.

Tot leden dier commissie zijn benoemd: de administrateur van financiën, tevens voorzitter, de heer A. A. Dragten, balata-industrieel, de heer P. A. May, lid der Koloniale Staten, de heer J. Boonacker, wd. districtscommissaris, de tijdelijke houtvester, welke laatstgenoemde tevens de functie van secretaris der commissie zal vervullen.

De gouvern. secretaris brengt namens den gouverneur ter kennis van de ambtenaren, met wie de Britsch-Indische commissie in aanraking kwam, dat de heeren bij het afscheidsbezoek ten gouvernementshuize in zeer waardeerende termen den gouverneur bedankten voor alle hulp en medewerking bij hun onderzoek van de zijde der ambtenaren ondervonden.

Aan dit officieele bericht kan De West van 18 April het volgende toevoegen:

De afgevaardigden hebben over het geheel een gunstigen indruk gekregen van de behandeling der immigranten in Suriname.

Zij meenen echter, dat de loonen op vele plantages laag zijn. Dit is niet overal het gevolg van cultuurziekten, daar de heeren hetzelfde feit meenen te hebben geconstateerd op welvarende suikerplantages.

De aanzienlijke invoer van ganja achten de afgevaardigden een ongunstig verschijnsel, waar tegen maatregelen noodig zijn.

Met veel waardeering hebben de afgevaardigden zich uitgelaten over de maatregelen tot bevordering der kolonisatie van Britsch-Indiërs, in welk opzicht onze kolonie aan de spits staat.

Vermelding verdient ten slotte, dat de heer Chimentall in zijn bekende rede in het logegebouw, o.m. verklaard heeft, dat hij de tolken, zooals die in Suriname zijn, bekend met taal, zeden en gewoonten der Indiërs, beter acht dan de tolken in andere koloniën, die wel is waar zoogenaamd een examen hebben afgelegd, doch daardoor nog allerm minst geacht kunnen worden ten volle berekend te zijn voor hun taak.

Curaçao.

We hebben aangaande het bezoek van H. M. de Koningin aan de tentoonstelling „de Vrouw” te Amsterdam, voor zoover betreft de Curaçaosche afdeling, de lezers van deze rubriek te verwijzen naar het door ons opgemaakte algemeene verslag, dat men elders in dit blad zal aantreffen.

De Cur. Ct. meldt:

Bij den ingang van onze haven is in den loop van deze week een nieuwe boei geplaatst, voorzien van een licht, dat bij tusschenpoozen zichtbaar is. Dit is een begin van een reeks maatregelen tot verbetering van de havenverlichting.

Aan de gewone berichten van de Amigo e, aangaande den toestand ter verbetering der havenwerken, ontleenen wij het navolgende:

Het ontstekingschip is ter kafatering naar het Rifwater gebracht. De soldaatjes leggen nu de mijnen, vijf of zes tegelijk, vanaf een vlot, terwijl heel practisch, een geleiding de mijnen in zee met den elektrischen ontlander op 't Rif verbindt. 't Torpedohuisje doet nu eerst goeden dienst. 't Gaat best en geeft uitstekend resultaat.

De tweede onderlosser is in 't begin dezer week te water gelaten en ligt nu met No. 1 de komst

van den zandzuiger af te wachten; middelerwijl wordt de onderlosser No. 3 op stapel gezet.

De zandzuiger ligt nog hoog en droog in Engeland. De Maatschappij, welke hem bouwde, had ook een zeer grooten afgeleverd en naar Toulon laten sleepen. Deze zandzuiger is gezonken in de golf van Biscaye. Om nu ook den tweeden, die voor Curaçao bestemd is, niet te verliezen heeft de Maatschappij den Minister verzocht kalmer tijden af te wachten voor den overtocht. Einde April vertrekt de zuiger.

't Is voor ons een heel tegenvallertje; wij verwachtten hem al zoo lang! Achteraf gezien is het echter zoo erg niet. De zandzuiger had toch niets kunnen doen zonder onderlossers, en die komen nu nu alle drie met glans klaar. Daarbij, de zuiger zuigt met stoom en dat gaat nog al gauw. Voor einde 1913 zal hij wel klaar zijn met het wegwerken der zandbanken in onze haven.

In het Schottegat vorderen de werken ook zeer goed. De nieuwe kade komt in Juni a.s. reeds voor zulk een groot gedeelte klaar, dat de booten er kunnen aanleggen. Meerdere booten zullen dan tegelijk kolen kunnen innemen.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Staatsbedrijven. Wong Djowo schrijft het volgende in Boedi Oetomo over staatsbedrijven:

„In den laatsten tijd wordt weer de vraag van het al of niet wenschelijke van staatsbedrijven voor Indië besproken. De meerderheid der Europeanen is van oordeel, dat partikuliere ondernemingen veel kunnen bijdragen om de welvaart van een land te bevorderen. Dit zal zoo zijn, daar, waar de inheemsche bevolking de noodige capaciteiten bezit om eigen groote zaken te drijven of om voldoende voordeelen te trekken van die, welke in vreemde handen zijn. Daartoe zijn de Inlanders van N.-I. nog niet in staat. Het is natuurlijk zaak om hen de noodige geschiktheid voor verschillende zaken bij te brengen, maar dit zal een langdurig proces zijn. Intusschen zouden de groote voordeelen, die het land oplevert, aldoor naar het buitenland gaan. Met de partikuliere ondernemingen wordt jaarlijks meer dan honderd miljoen gulden winst gemaakt. Het grootste gedeelte hiervan wordt aan het land onttrokken. Ook het Gouvernement krijgt er weinig van. Van de tegenwoordige staatsbedrijven, zooals de Bankatimijnen, spoorwegen enz. wordt jaarlijks p.l.m. twintig miljoen winst gemaakt. Zooveel zou het land niet kunnen krijgen, wanneer zij in partikuliere handen waren. Men zou de partikuliere ondernemingen nog meer kunnen belasten, maar dat zou aanleiding tot veel gemopper geven. Daarom zou het beter zijn, de staatsbedrijven uit te breiden, teneinde over meer middelen te kunnen beschikken om in de kosten van de staatshuishouding te voorzien. Daardoor zouden wellicht later de belastingen der Inlanders verminderd kunnen worden. Bovendien zouden meer ontwikkelde Inlanders een voldoende bestaan kunnen krijgen, wat in het partikuliere zelden het geval is, waar meestal koelies en mandoers voor f 10 en f 15 's maands werken. Bij het Gouvernement, bij het boschwezen, de opiumregie, den pandhuisdienst enz. is meer te verdienen. Maar al kreeg de bevolking direct niets van de gouvernementsondernemingen, indirect kan ze er voordeel van trekken. Als het gouvernement goede winsten maakt van de ondernemingen, zal het meer geld kunnen uitgeven om de geestelijke en stoffelijke belangen van het volk te bevorderen. Daarom zou het raadzaam zijn, geen concessies meer uit te geven van zaken, die binnen afzienbaren tijd het gouvernement zelf kan entameeren. Goede zaken, die verkocht worden, moet het land overnemen. Het gouvernement zal even goed als de partikulieren voordeelen kunnen trekken van verschillende ondernemingen, wanneer goede regelingen getroffen en deskundige werkrachten voor het bedrijf worden genomen.

„Het is eigenlijk jammer, dat de gouvernement's-indigo en suikercultuur is ingetrokken. Het land trok daarvan veel voordeel en de Inlandsche hoofden kregen ruime procenten, terwijl geregeld geld onder de bevolking kwam. Toen de gouvernement's-cultuur nog in bloei was, heerschte er een zekere mate van welvaart onder de Inlandsche hoofden en bevolking, getuige het bezit van preciosa's en gamelans, welke nu nagenoeg geheel zijn verdwenen. Er werd gezegd, dat de gouvernement's-cultuur zwaar

BOEKHANDEL - KUNSTHANDEL
LEESINRICHTING VAN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

DE GROOT & DIJKHOFFZ

voorheen A. VAN HOOGSTRATEN & ZOON

PLAATS 27 - TEL. 2252 - DEN HAAG

LEVERING VAN SCHOOLBOEKEN VOOR ALLE
INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Gebr. P. H. CAMINADA

LANGE HOUTSTRAAT 3

HAAG - Telefoon 713

SPECIAL ADRES VOOR ALLE OPTISCHE ARTIKELEN,
BRILLEN, KIJKERS, ENZ.

AANLEG EN ONDERHOUD VAN ELECTR. LICHT- EN SCHELGELEIDINGEN.

RIPPEN

PIANOHANDEL

PIET HEINSTRAT 42

ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN STEMMEN

DAMES- EN HEEREN-MODEARTIKELEN.

Handschoenen

VAN BOMMEL

Telefoon 5501

DEN HAAG VLAMINGSTRAAT 8-10

HEINEKEN'S

Glazenwasscherij

STOOM JALOEZIEËN.

en ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek v. Geschilderde
GORDIJNEN

in meer dan 500 dessins.

„Klenus” Stofzuig-
Machine.

HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS

's-GRAVENHAGE

Kettingstraat no. 6 TELEFOON
2478

Mad. ^{elle} P. C. BIEKART

HOOGE WAL 5.

Ruime keuze gekleede Mantels
voor bejaarde Dames.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Aansluiting onder de Chineezers. Wij Chineezers — aldus de Perniagan — hebben nu een Consul, maar wij vragen ons af: welk nut heeft dit voor den pranakan Chinees? Deze is nu verklaard Nederlandsch onderdaan te zijn, de Chinese Consul heeft dus niets met hem te maken. Maar worden wij nu in werkelijkheid als Nederlandsche onderdanen beschouwd? In de eerste plaats zal het N.-I. Gouvernement zich het lot van de Inlanders moeten aantrekken, dat is niet meer dan billijk. De bewoners van een huis gaan voor, en dan komen pas de gasten in aanmerking. Wij houden er rekening mede, en nemen deze politiek der regeering en hare ambtenaren niet kwalijk. Als 't anders ware, zouden wij 't onbillijk en onrechtvaardig noemen. Maar wij, pranakans, stel, dat het ons hier op den duur te moeilijk viel, langer te blijven. Waarheen moeten wij dan? Naar China te gaan, valt even zwaar. Wij kennen China alleen bij naam. China zal zich onzer niet veel aantrekken. In de eerste plaats gaan ook daar de eigen bewoners voor, en daar is overbevolking. Daar moet nog veel geld worden, en in zoo'n groot rijk is niet alles op eens goed te regelen. Men begint met de hoofdplaatsen, maar in de binnenlanden is nog niets geregeld. Ook daar heeft men, evenals in Japan en Europa, nog een conservatieve partij. Wil men van ons vergen, dat wij maar terstond al het oude overboord gooien? Hervormingen zijn goed, maar wij zijn niet gesteld op hervormingen, die veranderingen in de goede adats brengen, veranderingen, waardoor wij ten spot loopen van Europeanen en Inlanders. Wij bedoelen o.a. die belachelijke naïverij van de Europeesche kleederdracht, die gebrekkige wijze van Hollandsch praten. Een sadokerel zeide eens tot een Chinees, die in het voertuig stapte en deed, alsof hij Europeaan was: „Allah belaga sadja, apa kira orang tida kenalin loe sapa?” (kom, gekheid, denk je soms, dat wij je niet kennen?). Laten we bedenken, dat wij thans meer van het Hollandsche Gouvernement dan van de Chinese Republiek te wachten hebben. Laten we dus door onze gedragingen niet het vertrouwen verliezen, dat en het Gouvernement en de Inlanders in ons moeten en kunnen stellen.

Een zekere L. Jongeling zegt in de Perwarta Soerabaja, dat het nu den tijd is voor de Chineezers om ook een soort van Bond op te richten met afdelingen en vertakkingen op verschillende andere plaatsen. De heer Tan Kiong Pik heeft te Soerabaja in het gebouw van de Soe Swi Soe Po een vergadering voor dit doel belegd. Daar het op dien dag hard regende, waren er slechts een zeventig personen opgekomen. Sprekers waren 1e. de heer Oei Ping Bie, directeur van de Sia Hwe Po, die de bedoeling van deze bijeenkomst en van den heer Tan Kiong Pik toelichtte. Deze stelde voorop: 1e. de opheffing en vereeniging van alle Chineezers in N.-I. verspreid; 2e. te zorgen, dat zij niet in de verdrukking komen door de handelingen van andere naties; 3e. te streven naar rechtsgelijkheid met alle gepaste en geoorloofde middelen. Niet in te gaan op handtastelikheden van de Inlanders; niet hardhandig te werk gaan, maar zich wenden tot de besturen van de Sarikat Islam en andere soortgelijke vereenigingen, om van deze besturen de vereischte voldoening te erlangen. 4e. het oprichten van wees- en armenhuizen; 5e. id. van vak- en industriescholen. Wij moeten onder ons krijgen geschikte goud- en zilversmeden, kleermakers, schoenmakers, letterzetterz, enz. 6e. id. van hospitalen; 7e. id. van drukkerijen, speciaal voor dagbladen en andere organen van onze Vereeniging; 8e. id. van andere instellingen, die het belang van den Chinees ten doel hebben.

De afloop van de vergadering gaf hoop, dat men spoedig tot een besluit zou komen, tot het vormen van een vereeniging als hierboven bedoeld met een bestuur en statuten enz. Op andere plaatsen zou propaganda gemaakt worden.

Blijkens een verslag in de Perniagan waren de Chineezers in Madioen reeds tot de vorming van een dudanige vereeniging overgegaan. De statuten zijn reeds opgemaakt en rechtspersoonlijkheid werd aangevraagd. De uitbreiding van de Sarikat Islam te Madioen en het drieste optreden van de Sarikat Islamers aldaar, waren oorzaak, dat de

ikte op den kleinen man, maar dat was hoofdelijk een gevolg van onoordeelkundig be- In eerste plaats, doordat niet de hand werd gehouden aan de bepaling, dat de koeli bij de cultuur veel moest verdienen als in vrijen arbeid. Zuiverheid werd niet voldoende betracht met den arbeid der koelis. Ook werden er te veel gronden in cultuur gebracht in verhouding van het aantal arbeiders, waardoor het werk te zwaar op deze drukte. In vele streken was de koffiecultuur voor den Inlander zeer loonend, in andere daarentegen bracht voor hem weinig op en was ze een zware last. Overal werd koffie geplant, onverschillig of de grond voor die gewas geschikt was, dan wel de cultuurplichtigen dien ver af woonden.

Het was natuurlijk, dat de dessaman geen hart voor den aanplant had, als hij daarvan naar verandering van den gepresteerden arbeid slechts zeer weinig voordeel trok. Tot den achteruitgang van de koffiecultuur droeg veel bij gebrek aan deskundige opleiding. In plaats echter van de gouvernementsschuldes op te heffen of te beperken, ware het beter geweest om de euvels te doen verdwijnen en veranderingen van het bedrijf in te voeren. Dan zou het met 's lands financiën anders gesteld zijn. De economische kracht van den staat is nu niet overeenstemming met den rijkdom van het land en de talrijke bevolking. Daarin zal alleen verandering kunnen komen door een finke uitbreiding van de gouvernementstadijen op het gebied van landbouw en industrie. Het daarvoor noodige kapitaal zal wel door een leening gevonden kunnen worden. Aldus de schrijver.

Landrechtters. Waarom is het instituut van de landrechtters nog niet ingesteld? vraagt de Sinarjorneo. Er was toch sprake van, dat deze ambtenaren in 1913 in functie zouden treden. Na voor de lezers de bedoeling van dit instituut te hebben uiteengezet en opgesomd, aan welke vereischten die ambtenaren te voldoen hebben, vervolgt het blad: „Wij hooren er niets meer van; zouden de ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur tegen geadviseerd hebben? Dit is niet onmogelijk, ja zeer waarschijnlijk. Natuurlijk! Uit zoude het zijn met de macht en het gezag van deze ambtenaren, die op politierol kunnen straffen en vrijspreken, zooals zij willen.

Beschaving onder de Ind. vrouwen. In de Bintang Soerabaja wordt melding gemaakt van Dewi Kartika, een kleindochter van een vroegeren pati van Bandung, thans de hoofdonderwijzeres van de Kaotaman Istri school te Bandung, die te Soerabaja, in het gebouw van de Panti Harjojo, een lezing gehouden heeft voor Javaansche vrouwen, over den drang naar onderwijs en vooruitgang onder de vrouwen in Bandung. De lezing werd o.a. ook bijgewoond door de Raden Ajoe den regent van Soerabaja, die na afloop de Soerabajasche „ajoes” en „adjengs” aanprijfde, het voorbeeld van de Bandongsche Istris volgen.

De Sarikat Islam en De Indische Partij. Van het congres van de Sarikat Islam te Solo gehouden heeft, werden aldaar veertig à vijftigduizend Inlanders van andere plaatsen verwacht. De staatspoordienst heeft zowel op de Ooster- als Westertreinen extra treinen laten loopen. De wegen werden in Solo goed onder handen genomen; de Rijksbestierder bemoeide er zich zelf mede; de Inlanders uit de gouvernementsscholen mochten de wegen in het Vorstenrijk niet slechter, zoo mogelijk beter vinden dan de gouvernementsscholen. Aldus de Bintang Soerabaja, die ook melding maakt van de audiënties, die de Gouverneur-Generaal verleend heeft aan de deputaten van de Indische Partij en van de Sarikat Islam, van den welwillenden toon, die Zijne Excellentie tegenover de laatste heeft aangeslagen en van de wijze, waarop Zij bij herhaling de eerste vergadering heeft te erkennen. Het blad weet ook mede te deelen, dat de heer Douwes Dekker bij deze gelegenheid op het vroom gemoed van den heer Idenburg heeft willen werken, door als het ware te zeggen, dat vele Indo's, bij niet erkenning van de Indische Partij, tot den Islam zouden overgaan en alsdan zich bij de Sarikat Islam zouden aansluiten. „Wat een drukte”, roept het blad „voor de priesters, als al die duizenden Indo's zich lieten besnijden”. *)

*) In het verslag, dat van deze audiënties is opgemaakt en opgenomen in de Soerabajasche Courant, staat evenwel niets vermeld omtrent deze bedrugging.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
 Oudehavenkade Nr.1. Plan C, Rotterdam.
 Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
 in elken vorm.
 Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië te SOERABAIA.

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG VERHUUR.	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS.
PIANO'S van f5.— VLEUGELS „ -8.—		p.m. of f50.— p.j. af „ „ -80.— „ „
REPARATIE. RU		STEMMEN. IL.
Afd. Gebruikte SPECIALE INRICHTING voor de		Instrumenten. voor het GEREEDMAKEN TROPEN.

DE WEKKER
HEULSTRAAT 2-18
 ▼
ONTVANGEN:
 de Gegarneerde en
 Ongegarnerde Hoeden
in alle prijzen

Au Corset Français.
 DEN HAAG || LEIDEN
 PRINSESTRAAT 98 || VISCHMARKT 7
 Telefoon 5546. || Telefoon 11.
 = CORSETTEN OP MAAT. =
 W. J. M. FREDERIKS || Corsetière.

WAROONG DJAWA
INDISCH RESTAURANT
 à la Carte
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG.
 TELEPHOON No. 4882.
 Dagelijks geopend van 12-7 uur. Voor uitzending wordt f0.25 bestelloon gerekend, tenzij afgehaald.

P. VAN DEN BRUL.
 AMSTERDAM. DEN HAAG. HOORN. LEEUWARDEN.

HEEREN- EN JONGENSKLEEDING.
KLEEDERMAKERIJ VAN DEN EERSTEN RANG.

Chineezers zich gehaast hebben om aan te sluiten. Zij hopen daardoor tot een vergelijk te komen met de Sarikat Islam en een zedelijk overwicht over de Mohamejanen te krijgen. Zij wekken elkan- der daartoe op, hunne gedragingen van dien aard te doen zijn, dat zij waardig gekeurd worden, om door blank en bruin gerespecteerd te worden. De slechte indruk, dien zij selert de toestandkoming van de Chineseche Republiek gemaakt hebben, moest worden weggewischt.

Overdrijving. De Perniagan neemt het bericht uit De Locomotief over van een bordeelhou- der te Semarang, die lid werd van de Sarikat Islam en daarna de prostituees van zijne philan- tropische inrichting uit zijn internaat vrij liet heen- gaan. 't Heet prachtig, zegt het blad — maar zulke overdreven, weke ideeën moeten de menschen er niet op na houden. Andere personen van anderen land- aard of andere richting zullen zich wel over d'e vrouwen ontfermen of dezen zullen hun eigen gang gaan en daardoor de clandestiene prostitutie in de hand werken, wat niet bevorderlijk is voor de mor- aliteit en de volksgezondheid.

Het Maleisch in Japan. Makassar heeft, volgens de Pembrita Makassar, het bezoek gehad van een Japansch oorlogschip. Het blad vernam van een der adelborsten, dat nu in Japan op verschil- lende scholen onderricht gegeven wordt in de talen van den O.-I. archipel: het Maleisch en het Ja- vaansch, ja zelfs in het Makassaarsche letterschrift. Welke bedoeling heeft Japan daarbij? vraagt het blad.

Nieuwe Vereenigingen. Als rechtspersonen zijn erkend: de N.V. Bouw- en Handelsmij. Seng Hap Sin te Batavia, ten doel hebbende de koop en verkoop van bamboe, atap en andere bouwmaterialen ten dienste van den bouw en verhuur van inlandsche woningen van eenvoudige constructie. Het maatschappelijk ka- pitaal bedraagt f20000 in 40 aandeelen van f500. Directeur is de heer Tjio Tiang Bouw; com- missaris de heer Souw Sian The.

Id. de N.V. Handelsdrukkerij Tjhoen Tjioe te Soerabaja.

Id. de N.V. Friso Tobako and Ciga- rette manufacturing Company Limi- ted te Soekaboemi, voor den aanmaak en verkoop van cigaren en sigaretten met een kapitaal van f60000 in 120 aandeelen van f500. Directeur is de heer Lauw Tjing Bie. Commissarissen zijn de heeren Tjoa Bing Jan en Siauw Sioe San.

De Vereeniging Lok Hwi Joe te Indramajoe.

De N.V. Handelsmij. Tjing Hong te Batavia.

De N.V. Mij. tot exploitatie van rijstvelden te Le- mahabang te Banjoewangie.

De Vereeniging Tjoen Tjan Hok Teng te Timor Koepang.

De N.V. Eerste Makassaarsche oliëfabriek om vet- ten en oliën uit daartoe geschikte inlandsche pro- dukten te betrekken. Directeur en commissarissen zijn de heeren Ch. M. Seemann, Thoen Liang Hoei, kapitein-titulair, en Thoen Tiang Pie, kapitein der Chineezers te Makas- sar. (Uit de Pewarta Soerabaja en de Pembrita Makassar).

Van Vreemde Koloniën.

EEN KOLONIALE TENTOONSTELLING TE MARSEILLE IN 1916.

De aankondiging van deze tentoonstelling alleen reeds brengt het besluit der algemeene vergadering van Oost en West in herinnering, waarin een be- sluit viel betreffende een koloniale tentoonstelling in Nederland in 1913. Dit besluit deed den voorzitter, generaal Rost van Tonningen, het voorzitterschap neerleggen. Bij nader overleg kwam de vereeniging tot de overweging, dat voor 1913 de tijd niet meer beschikbaar was om iets goeds tot stand te bren- gen, en dat bovendien dit jaar geenszins 't aange- wezene was om voor de koloniën het eeuwfeest te vieren, aangezien voor haar terugkeer onder Ne- derlandsche vlag in 1816 plaats had. Het tegen- woordige hoofdbestuur heeft 't noodige te doen, om aan die lijnen vasten vorm te geven. De tentoon- stelling is in 1911 niet afgedaan en afgesteld, het besluit der algemeene vergadering is er, dit is voor 't hoofdbestuur natuurlijk richtsnoer, 't kan naar de omstandigheden gewijzigd verwezenlijkt worden, maar genegeerd mag 't niet worden. Nu is 't zeker op- vallend in 't jaarverslag over 1912 niets te lezen over

deze kwestie. Zij moet 't hoofdbestuur toch doorlo- pend bezig houden, 1913 is niet te vroeg om de gedachten nader te bepalen, 1913 is zeker niet te vroeg om met de voorbereidende maatregelen een aanvang te nemen. Wat is men in deze doende, wat is er gaande? Wordt er weer gewacht, dan zal 't motief om niets te doen andermaal luiden: er is geen tijd meer; of wel er zal, in stede van een ten- toonstelling, die de aandacht verdient te vestigen op groot Nederland buiten Europa, weer een snoezig tentoonstellinkje komen op echt vaderlandschen trant.

Marseille geeft hier weer een goed voorbeeld. Na de succesvolle tentoonstelling in 1906, waarvan in de stad ook permanente instellingen zijn blijven be- staan, is 't denkbeeld opgevat dit in 1916 te herha- len. Den 27en Februari heeft een vergadering, voorgezeten door den president der Handelskamer en van 't Institut colonial marseillais, den heer A. Ar- taud, besloten tot 't houden dezer tentoonstelling en koos zij al een commissaris-generaal, den heer Ch. Roux, die ook de organisatie van die in 1906 heeft geregeld. Sedert zijn de eerste stappen gedaan voor de verdeling van den arbeid.

Wij weten niet, of 't een internationale tentoon- stelling zal worden, wij meenen van niet. Maar laat Oost en West zich aan dit voorbeeld spiegelen. Laat 't niet langer talmen met aan de hangende zaak vasten grond te geven, laat onze vereeniging uitmaken, wanneer onze internationale tentoonstel- ling gehouden zal worden en de personen aanwij- zen, die de zaak in beweging te zetten hebben. Er is dit jaar reeds werk te doen door na te gaan, of de verschillende tentoonstellingen, die gehouden zullen worden, elementen bevatten, waarop de hand te leggen is voor de groote internationale koloniale tentoonstelling van 1916. 't Volgende jaar zal dit moeten geschieden ten opzichte van de Semarang- sche tentoonstelling. Natuurlijk niet om in 1916 met oude stukken te komen, maar om zeer waardevolle gedeelten niet te laten verloren gaan. Doch voor alles, is een spoedig begin noodig voor den rui- men opzet, de flinke organisatie, de voldoende me- dewerking en de verzekering der geldmiddelen.

DUITSCHLAND—BELGIË.

J. Leclercq heeft de van Duitsche zijde tegen zijn meedeelingen bijgebrachte beschouwingen, die wij een paar weken geleden weergaven, niet onopge- merkt laten voorbijgaan. In zijn stuk in Mouvement Géographique schrijft hij o.m.: „Mij wordt verwe- ten onware feiten verspreid te hebben. Zoo zou 't een fabel zijn, dat in de straten van Moeansa ket- tingangers onder toezicht van een met een geweer gewapenden negersoldaat aan den arbeid zijn. Wat ik voor een geweer heb aangezien zou maar de stek van een politiemans zijn geweest. Maar, wat niet bedriegen kan, is de bijgevoegde photo, waarop ge- vangenen in Moeansa staan en bij hen de zwarte soldaat met zijn geweer.

Ik zou overdreven hebben, maar mijn enig doel was, den heer Harris te bewijzen, dat de negers bij de door hem gewenschte verwisseling van be- stuur niets te winnen hebben. Hiervoor was de door mij gegeven uiteenzetting noodig, helgeen bewust in- ging tegen de perfide Engelsche voorstellingen, had niet dezelfde betekenis ten opzichte der Duitschers, die de Belgen niet aangevallen hebben. Deze had- den dus meer te verwijten aan Harris, wiens ge- waarde beweringen mijne meedeelingen hebben noodig gemaakt.

Tot zoover Leclercq, Van 't laatste gedeelte voe- len wij 't klemmende niet best. Is 't waar, wat hij den D. ten laste heeft gelegd, dan doet 't er niet veel t.e., of hij 't geheel uit eigen beweging deed, dan wel uitgelokt door Harris. Wie uit politieke vriendschap nalaat te zeggen wat hij meent steng- te moeten veroordeelen, kan onze sympathie hier- voor niet opwekken. De D. Kolonialzeitung van 3 Mei vreegt hieraan eenige regels toe, waarin zij zegt dat in Moeansa gestrafte negers arbeid op de straat moeten verrichten, is niet te ontkennen, zij worden daa- t.e. in kleine groepen met kettingen aan elkan- der verbonden. Wij doelden, waar van overdrijving gesproken werd, op Leclercq's verhaal, dat een rei- ziger op elke vijftig passen dergelijke gevangenen ontmoet, en dat voor geringe overtredingen een half jaar gevangenis wordt opgelegd.

Wat hier erkend wordt, komt ons voor toch nog wel bijzondere aandacht waard te zijn!

W. KALDENBACH
WONINGINRICHTINGEN
IN OUDE EN MODERNE STIJLEN
VALERIUSSTRAAT 38
's-GRAVENHAGE
TEEKENINGEN EN BEGROOTINGEN
KOSTELOOS VOOR BELANGHEBBENDEN

DORDTSCHER BANK
's-GRAVENHAGE · KNEUTERDIJK 12-14
Behandelt alle BANKZAKEN.

EN TOUT CAS

PARASOLS.

HUPFELD'S FILIAAL

DIRECTIE:

DUWAER & NAESSENS

PIANO-, PHONOLA- en MUZIEKHANDEL

IS GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE

AMSTERDAM

Kneuterdijk/Heulstraat,
Tel. No. 27.

Stadhouderskade, 19,
Tel. No. 4698.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE

Voorhanden een enorme keuze
GEKLEURDE KATOENEN
MOUSSELINES
ZEPHYRS
VOILES

Ook in breedten van 120 c.M.

Stalencollectie op aanvraag verkrijgbaar

J. van der Putten.
Garneerartikelen — Modefournituren.
Valeriusstraat 51. Telef. 1670.

LUXEBROOD-FABRIEK
PAUL C. KAISER
HOFLEVERANCIER

ENGELSCHER CAKES,
Prima en gewone, in verschillende smaken.
TULBAND in verschillende grootte.
Prima en gewoon KRENTENBROOD.

TOKO BAHROE
Van Kinsbergenstraat 126, Intercomm.
bij de Prins Hendrikstraat, DEN HAAG. Tel. 4796.
SPECIAAL ADRES VOOR GOEDE SAMBALLANS EN BOEMBOE'S.
Firma BARNAS & DIEMERS, Importeurs.

DUITSCH-OOST-AFRIKA.

In den loop der beraadslagingen over 't budget in den Rijksdag is de Minister van Koloniën tot de verklaring gekomen, dat Oost-Afrika te beschouwen is als een ontginnings-, doch niet als een vestigingskolonie voor Duitschers. Deze uitspraak berust op een door Dr. Schnee, gouverneur der kolonie, ingesteld onderzoek. Zoowel in als buiten den Rijksdag is deze opvatting heftig aangevochten. Ook de Koloniale Vereeniging komt er in haar orgaan tegen op. Dr. Arning stelt zijn beschouwingen tegenover die van den minister. Er zijn gedeelten niet minder geschikt voor Europ. kolonisatie dan die, waar de Boeren in Transvaal wonen, zelfs zijn Transvalers reeds daarheen getrokken.

Het bekende rapport Lindequist weerspreekt de verklaring van Schnee, volgens welke de in Kili- mandjaro levende Europeanen moreel en fysiek achteruit gaan. De gouverneur gaat van de verkeerde stelling uit, dat de Europ. den handarbeid zonder hulp van inlanders moet verrichten. Evenzoo is juist, dat zijn werkzaamheid beperkt zou zijn tot Europ. producten. In de hoogere streken komen ook tropische cultures, zooals koffie, tot haar recht. Ook voor den kleinen landbouwer is er een toekomst in O.-Afrika.

Niet iedereen is geschikt om er te aarden, maar elk jaar trekt een twintigduizendtal Duitschers de wijde wereld in; daaronder zijn uitstekende krachten. 't Is jammer deze niet naar de D. koloniën te leiden, als zij daar voor zichzelf en voor de kolonie goed werk kunnen verrichten.

De vraag blijft dus een twistpunt.

DE CHINEESCHE LEENING.

Zij is er dan toch gekomen! De Zuid-partij heeft er vrede mee genomen, omdat zij voor de eerste jaren geen anderen uitweg ziet, en de Europeesche financiers hebben 't aangedurfd.

Het eerste voorschot, van 1200000 dollar, is zelfs al te Peking uitgekeerd, voordat de inschrijving op de leening opengesteld was, hetgeen eerst den 21en dezer zou geschieden.

De koers zal 90 pct. bedragen. De storting zal plaats hebben in Juni, Juli en Augustus. De verdeling is: Engeland 7.416.800 P. St., Frankrijk 7.416.800 P. St., Duitsland 6.000.000 P. St., Rusland 2.777.773 P. St., België 1.388.887; in totaal 25.000.260 P. St.

't CANADEESCH—BRITSCH ESKADER.

In 't Can. Lagerhuis is de overwinning gebleven aan de tegenwoordige regering. 't Ontwerp, dat 35.000.000 dollar toestaat voor den bouw van de drie dreadnoughts, die een smaldeel zullen vormen van de Britsche vloot, is aangenomen. De Senaat, die een andere politieke samenstelling heeft, schijnt echter niet voornemens te zijn er zijn goedkeuring aan te geven.

JAPAN—AMERIKA.

De protesten van Japan tegen de wet, die in den staat Californië voortaan grondbezit aan buitenlanders verbiedt, hebben niet mogen baten. Gouverneur Johnson heeft de wet bekrachtigd. Bryan heeft Japan geantwoord, dat de regering der V.S. uit eigen beweging hiertegen niets kan doen, maar Japan kan de kwestie voor het hooge gerechtshof in Amerika brengen, en de centrale regering is bereid tot een poging in die richting haar medewerking te geven. Van andere zijde wordt gesproken van 't Haagsche hof van arbitrage, maar ook loopen er zelfs geruchten van militaire toebereidselen, die minder gaan in de richting van vrede door recht.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

De heer Van Geuns over den Sarekat Islam.

In No. 52 van het Weekblad voor Indië artikel de heer M. van Geuns onder het opschrift „Politieke babbels” over de politieke bewegingen in onze Oost en in Britsch-Indië. Na te hebben afge-rekend met de Indische partij, die „voorbested was om dood te loopen”, ve't hij zijn oordeel over den Sarekat Islam in de volgende bewoordingen:

„Thans heeft men hier te lande nog af te rekenen met den Sarekat Islam, waarover in het vorig nummer van dit weekblad geschreven is.

Als waarborgen kunnen gegeven worden, dat de Islam-bond niet in excessen zal vervallen en verder

op de gelden en toko's een nauwgezette contrôle zal worden uitgeoefend, zal ik de eerste zijn, om het nut der vereeniging te erkennen. Doch die waarborgen ontbreken. Er bestaan aanwijzingen, dat een gedeelte der bondsgelden in verkeerde portemonnaies terecht komt, terwijl ik het eenvoudig uitgesloten acht, dat het beheer van de bondstoko's naar den eisch geschieden zal. Ik vrees, dat er op groote schaal zal worden..... gestolen.

De slotsom kan geen andere zijn dan dat de Sarekat Islam in zijn tegenwoordigen vorm op economisch gebied een uitwas is, die slechts schijnbaar gezond is. Op politiek terrein kan hij wegens de heerschappij van het religieus sentiment niets dan kwaad. Primitieve instincten worden op een bepaald, in den regel verkeerd doel gericht en allerlei botsingen ontstaan, waarbij vaak — men denke aan Semarang — bloed vloeit.

Slechts onder de zorgvuldige leiding van blanken kan er uit den Sarekat Islam, — feitelijk eene vereeniging van tienduizenden onnoozele Javanen, die gelijken op groote kinderen, soms met een mes in de hand — iets goeds groeien. Blijft die leiding achterwege, dan handelt de regeering in het ware belang van land en volk, als zij den Sarekat Islam niet erkent”.

Of de kundige heer Van Geuns de zaken te pessimistisch inzielt, zal de tijd moeten leeren. Intuschen, den Sarekat Islam is — zooals men weet — door de regeering rechtspersoonlijkheid verkiend.

Een nieuwe roman van den oud-resident Neumann.

Bij A. de Lange te Amsterdam verscheen: Halima. Hartstocht en ijdelheid in de Lampongsche wereld, door J. B. Neumann, oud-resident der Lampongsche districten.

De uitgever zendt het werk de wereld in met de volgende aanbeveling:

„Hartstocht en ijdelheid in de Lampongsche wereld. De geschiedenis van een Lampongsch meisje, een vondeling, op boeiend romantische wijze beschreven. Een sympathiek werk, dat wij in veler handen wenschen”.

Onzerzijds wordt er niet aan getwijfeld, of dit nieuwe boek van den heer N. zal even gunstig worden beoordeeld en even gaarne worden gelezen als zijn eerste roman: „Salima, een liefde-drama in de Lampongsche districten”. In romanvorm weet de bevoegde schrijver, op onderhoudende wijze, den lezer veel te laten leeren van de zeden en gewoonten, de taal en het zieleleven van het volk, waar- onder hij geruimen tijd heeft verkeerd.

Een nieuw leerboek over Oost-Indië.

Van de hand van den oud-kapitein O.-I. leger, Ch. F. H. Dumont, thans leeraar aan de H. B. S. te Leiden, verscheen bij Gebrs. van der Hoek aldaar: „Leerboek der vergelijkende aardrijkskunde van Nederlandsch Oost-Indië (hoofdzakelijk bewerkt ten dienste van hoogere burgerscholen, gymnasia en kweekscholen)”, dat wij in dank ter kennismaking ontvingen.

De schrijver zegt in het Voorbericht, dat nu bijna 10 jaar geleden in het Koloniaal Weekblad, orgaan der Vereeniging „Oost en West”, werd opgenomen een door deze Vereeniging verzonden adres aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, waarin met klem werd aangedrongen op verbetering van het onderwijs in de aardrijkskunde van Nederlandsch Oost- en West-Indië. Zij was door ervaring tot de wetenschap gekomen, dat de hooge mate van onkunde, waarin de groote meerderheid der Nederlanders verkeert, wat betreft land- en volk van Oost- en West-Indië, onmogelijk zou zijn te bestrijden zonder aanmerkelijke verbeteringen in het onderwijs dat aan de jeugd en de jongelingschap in de Indische land- en volkenkunde wordt gegeven.

Verder wijst hij er op, dat, hoewel in de laatste jaren een grootere belangstelling is levendig geworden voor onze overzeesche bezittingen, toch verreweg het grootste gedeelte van ons vaderland aan die beweging geen deel heeft.

En, indachtig dat de fout nog deels op de rekening van het onderwijs komt, meende schrijver met de samenstelling van zijn geschrift het zijne te verrichten, wat tot verbetering kan leiden.

Het dient te worden gezegd, dat de heer Dumont met ernst heeft gestreefd iets goeds te leveren. De wijze, waarop hij de stof heeft gerangschikt en behandeld, bewijst, dat hij ze volkomen meester is gebleven. Als schoolboek zal het geschrift uitstekend voldoen, maar ook in volksbibliotheken

A. SCHARENBERG,

HOFLEVERANCIER.

Tel. interc. 2443.

Specialiteit TAFELZILVER

zuiver wit en hard onder-metaal, extra zwaar verzilverd.

Garantiemerk: **SCHARENBERG.**

Tafel-Lepels of -Vorken p. doz. f 15.00	Groentelepels . . . p. stuk f 3.50
Dessert idem - 12.50	Tafelmessen doz. - 17.50
Soeplepels „ „ - 6.00	Dessertmessen „ „ - 14.50
Sauslepels „ „ - 3.00	Theelepels „ „ - 6.00

Voor Indië speciaal bewerkte eikenhouten cassetten.

15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.

Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.

HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”,
SPUISTRAAT 16, DEN HAAG - TEL. 3768.

GUNSTIG GELEGEN IN HET MIDDEN DER STAD.
LIFT — ELECTRICHE LICHT — CENTRALE VERWARMING.
80 KAMERS EN SALONS.

PLATS DU JOUR 50 Ct. — DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.

Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG,
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 's-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE

BANKZAKEN.

SAFE - INRICHTING.

PIERRE SCHREINER
ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45
DEN HAAG

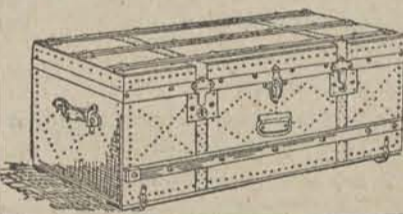
Bedden- en Meubelmagazijnen

BEHANGERIJ

STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.

PRINS HENDRIKSTRAAT
141-143 Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM lang, 50 cM breed, 50 cM hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM lang, 50 cM breed, 36 cM hoog, met bak f 9.—. Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM lang, 50 cM br., 40 cM hoog m. bak f 9.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL M^{ij}.

welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL

Telefoon 6318.

TALen: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH,
ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.

door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen,
die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.

Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op
het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.

AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

— Tramhalte lijn 3 —

Eenig adres voor hen die zich goed en
voordeelig van nieuwe of TWEDEHANDS
MEUBELen willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10—4 uur.

FIRMA W. ROELOFSSEN

WIJNHANDEL

COLUMBUSSTRAAT 101 's-GRAVENHAGE

TELEFOON No. 2774

SPECIALITEIT IN FIJNE LIKEUREN,
- WHISKY EN GEDISTILLEERD -

en -leeszalen kan het veel nut stichten en daarom dubbel beantwoorden aan het doel, dat de samensteller beoogde. Tal van illustraties en eenige kaarten zijn aan den tekst toegevoegd.

De Economist.

Het Nr. van 15 Mei van De Economist bevat een studie van den heer Mr. G. J. Fabius over de werkzaamheden van de Curaçaosche Bank.

Mr. J. C. Kielstra verplaatst ons weder naar Oost-Indië, met een opstel, getiteld: „De etablissementen van Landbouw (Indisch Staatsblad 1823, No. 45). (Eene historische herinnering)“.

Indologenblad.

In No. 13 van het Indologenblad wijdt M. een hoofdartikel aan de weigering van rechtspersoonlijkheid aan de Indische partij, welken maatregel de schrijver terechtheid.

J. M. K. vervolgt zijn zeer lezenswaard artikel over Tropische hygiëne, terwijl R. R. naar aanleiding van het eerste gedeelte van deze beschouwingen wijst op een doeltreffend, in Mexico gebruikelijk, middel om malaria-muggen te verdelgen. Men houdt daar namelijk in de buurt van huizen opzettelijk vlermuizen, omdat men had opgemerkt, dat waar deze dieren zich in grooten getale ophouden, veel minder muggen en malaria voorkomen dan elders. Schr. beveelt een dergelijken maatregel ook voor Indië aan.

Het Tijdschrift.

No. 16 van het Tijdschrift, uitgever E. F. E. Douwes Dekker, bevat een opstel van Raden Sas-trahimadja over: „Waarom de kerstening op Java 'n fiasco moet zijn“. Schr. zegt: de ontwikkelde Javaan is boeddhist-mohamedaan of vrijdenker. Het innerlijke van den eerste helt echter meer naar het boeddhisme dan naar den islam, even goed als bij het volk, dat heel weinig gelegenheid vindt om den moh. godsdienst intensief te beoefenen. Onze vrijdenkers huldigen daarentegen een anderen God dan die in den koran en bijbel beschreven staat. Beide soorten menschen zijn even moeielijk tot het christendom te bekeeren — vandaar het fiasco der kerstening hier op Java.

Voorts schrijft Raden Mas Noto Soeroto over den eisch van het kennen der Jav. historie voor zijne landgenooten. Hij zal een reeks artikelen geven aan de hand van Europeesche geleerden, die van het onderwerp studie hebben gemaakt.

Arbeidscontract.

In het „Bulletin de colonisation comparée“ gaf indertijd Dr. E. Moresco een artikelenreeks over „Le contrat de travail dans les colonies asiatiques“.

Na het vertrek van den schrijver, zet zijn opvolger als leeraar aan de Ned.-Ind. Bestuursacademie, de heer D. G. Stibbe, zijn beschouwingen voort. In het Nr. van 20 April jl. bespreekt de heer St. het arbeidersvraagstuk in onze koloniën.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 19: Over de vorming van vlekken in Hevea-plantagerubber, door J. G. Vos. — Koloniale tentoonstelling te Semarang in 1914. — De overname van den spoorweg Batavia—Buitenzorg door den Staat. — De overname van de steenkolen-ontginningen enz. op Poeloe Laoet door den Staat. — De begroting van Ned.-Indië voor 1913. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige rubrieken.

Weekblad voor Indië.

Behalve het hiervoren reeds genoemde artikel van den heer M. van Geuns, „Politieke bobbel“, bevat No. 52 van het Weekblad de volgende op Indië betrekking hebbende bijdragen.

De misdaad in Ned.-Indië. — Het nieuwe Java-bank-gebouw te Weltevreden (met ill.). — De automobielefeesten der Java Motor Club. — Indische penkrassen, door Ofoei. — Patjet. Roman uit de wereld der zaakwaarnemers en der Indische bergen (vervolg).

Ten slotte zij gewezen op de volgende publicatiën:

Lebaksarie (met ill.), door J. Th. K. (Het Nederlandsche Zeewezen, 1913 No. 10).

De eerste Atjehsche meisjesschool door Toekoe (met ill.) (Eigen Haard, 1913, No. 20).

Die Kautschukcultuur auf Sumatra, von H. Schmidt—Stütting (met ill.). (Der Tropenpflanzer Mai 1913).

E. Ellendt. 23 Jahre Pflanzler und Kaufmann in Niederländisch-Indien. Mit 41 Abbildungen und 1 Karte. (Berlin—Friedenau, Dr. Fr. Lebermann).

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging.

Het Koff-fonds heeft weder eenig kapitaal beschikbaar om weduwen en weezen, gep. Indische ambtenaren of officieren, dan wel Inuische jongelui voor studie of uitrusting, gelden te leenen tot hoogstens f 500.— tegen 2% 's jaars, met driemaandelijksche terugbetaling nader overeen te komen, mits twee soliede borgen in Nederland woonachtig.

Secretaris van genoemd fonds is de heer P. E. Schotel, Rapenburg 50, Leiden.

Concept-notulen van de Hoofdbestursvergadering op Zaterdag 26 April 1913, Laan van Meerdervoort 187, den Haag.

Aanwezig: de heeren C. R. Bakhuizen van den Brink, Voorzitter, A. B. J. Prakken, Onder-Voorzitter, A. A. C. Harting, Penningmeester, Mevrouw M. ten Bosch—Bosscher, Den Haag, Mevrouw J. E. van Oeveren—Van Schaik, Utrecht, de heeren J. C. van Reijn, Breda, Z. G. Ph. Marcella, Rotterdam, F. Gerdes Oosterbeek, Apeldoorn, F. E. Luitjes, Nijmegen, H. W. Scheuer, Leiden, C. de Vries, Amsterdam, J. G. W. van Driel Krol, Secretaris, terwijl meele tegenwoordig is het bestuurslid van de afdeling Rotterdam, de heer A. Veder.

Afwezig met kennisgeving de heer L. A. H. Lamie.

1. De Voorzitter opent ten twee ure de vergadering met een woord van welkom tot de leden van het hoofdbestuur en zegt verheugd te zijn weer in hun midden te zijn teruggekeerd. Hij heeft, toen zijn voorganger, Mr. A. van Gennep, wegens vertrek naar Indië het presidium moest neerleggen, deze taak slechts aanvaard na aanvankelijke weigering, doch is gezwicht voor de vooral door het zoo ijverig bestuurslid, den heer Harting, op hem geëfende drang. Hij hoopt, waar hij zelf met tal van werkzaamheden is overladen, bij voortdurend te mogen rekenen op aller medewerking.

Ook de Secretaris der Vereeniging, de heer E. van Assen, vertrok naar Indië en legde diens gevolgde zijn ambt neer. Gaarne brengt spreker hem hulde voor de vele door hem aan de Vereeniging bewezen diensten. Hij is opgevolgd door den heer J. G. W. van Driel Krol.

2. De notulen van de vorige bijeenkomst op 26 October 1912 zijn, nadat vooral aan de leden daarover per aangeteekend schrijven hun meening was gevraagd, gearresteerd, daar zij moesten worden gehecht aan de stichtingsacte van het Koloniaal Arbeidsbureau.

3. Tegen het voorstel van het Dagelijksch Bestuur om de heeren A. A. C. Harting en J. G. W. van Driel Krol te benoemen respectievelijk tot 2en Secretaris en 2en Penningmeester bestaat geen bezwaar, zoodat deze heeren zonder hoofdelijke stemming verkozen worden verklaard.

4. Eveneens kan de vergadering zich vereenigen met de aan de e.k. Algemeene Vergadering voor te leggen voordrachten voor:

a. Voorzitter: 1. C. R. Bakhuizen van den Brink, 2. G. C. A. de Witt;

b. Secretaris: 1. J. G. W. van Driel Krol, 2. Mej. M. M. G. Maarschalk;

c. Penningmeester: 1. A. A. C. Harting, 2. Mej. M. M. G. Maarschalk;

d. Lid: 1. Mevr. J. E. v. Oeveren—v. Schaik, 2. A. Enthoven, terwijl voor de vacature, die ontstaat door het periodiek afreden van den heer Z. G. Ph. Marcella, candidaat worden gesteld: 1. Z. G. Ph. Marcella, 2. A. Veder.

5. Naar aanleiding van het 4e punt der agenda, goedkeuring van de oprichting door het Dag-Bestuur eener afdeling te Haarlem, zegt de Voorzitter, dat de leden waarschijnlijk met ingenomenheid van de totstandkoming dezer afdeling hebben kennis genomen. Hij voegt hieraan toe, dat te Haarlem het ledental met pl.m. 50 is toegenomen, dat op 27 April a.s. reeds de derde lezing door de jonge afdeling zou worden gehouden, terwijl de leiding bij den oud-resident Boissevain in goede handen is.

De handeling van het Dag. Bestuur wordt z h s. goedgekeurd.

6. Evenmin maakt de vergadering bezwaar tegen de ontheffing van de afdeling Haarlem over 1913 van hare financiële verplichtingen tegenover het hoofdbestuur, bedoeld bij artikel 13 van de statuten.

7. Overeenkomstig het voorstel van meerge-noemde afdeling worden candidaat gesteld voor het Hoofdbestuur: 1. W. F. L. Boissevain, 2. D. J. A. Vrijdag.

8. De Voorzitter deelt mede, dat de moeielikhe-den, waartoe de Studenten-afdeling Leiden aanleiding heeft gegeven, het Dag. Bestuur hebben ge-noodzaakt voor te stellen om art. 10 van de Statuten zoodanig te wijzigen, dat de mogelijkheid zal worden geschapen om afdelingen als de genoemde administratief onder het hoofdbestuur te brengen. De Voorzitter stelt daarom voor bedoeld artikel, voor zoover betreft de laatste 3 alinea's, te doen luiden als volgt:

„De binnen het gebied eener afdeling wonende leden der vereeniging staan geldelijk en administratief onder het bestuur der afdeling. Hierop kan echter door het Hoofdbestuur uitzondering worden gemaakt voor afdelingen van bijzondere corpora-

Brackel & Broermann
DEN HAAG { Hoogstraat 37a, 39,
Lange Poten 43.
ROTTERDAM - Hoofdsteeg 34.
Uitrustingen voor INDIË en
AFRIKA.

N. LOEB, Noordeinde 109.
Kleding en Meubilering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.
40 " " " 4 "
60 " " " 5 "

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men
zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris

C. HOYNG,

SPUISTRAAT 20/22 - DEN HAAG.
Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 — TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR
TELEFOON N°. 2898 — DEN HAAG

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF
GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

AMERIKAANSCH

Tandheelkundige Inrichting

Dir. H. W. VALKENAAR, Amerik. Mec. Dentist.

GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE, Wagenstraat 19,
naast de Firma Pander.

M. VISSER v/h. A. J. RODBARD

Spuistraat 69 - 's-HAGE

Telefoon 5470.

FABRIEK EN MAGAZIJN VAN GOUDEN,
ZILVEREN EN DIAMANTWERKEN.

REPARATIE-INRICHTING.

Alleen-verkoop

„The Kingal Shoe“

C. M. DE GRAAFF

Piet Heinstraat 86

Tel. 4263 Haag

HERMAN VOORHOEVE BLOEMIST

ZOUTMANSTRAAT 40c - DEN HAAG,
beveelt zich aan voor het aanleggen en
onderhouden van Tuinen en Villa's.

Sluit zeer voordelige abonnementen tot onderhoud.

ties, als bijv. voor studenten- of jongelieden-afdeelingen.

De buiten eenige afdeling wonende leden staan geldelijk en administratief onder het hoofdbestuur der vereniging.

Het grensgebied der afdelingen wordt in overleg met de afdelingsbesturen door het hoofdbestuur vastgesteld.

Geschieden omtrent het bepaalde in de laatst voorgaande 3 alinea's worden beslist door het hoofdbestuur.

De heer Harting meent, dat het afdelingsbestuur te Leiden daarvoor wegens de groote moeite, aan de inning der contributiën verbonden, niet te vinden zal zijn.

De heer Scheuer, hoewel dit betwijfelende, heeft tegen de voorgestelde wijziging geen bezwaar, waarna de vergadering er zich mede vereenigt om aan de Algemeene Vergadering in bedoelden zin een voorstel te doen.

9. Mede vindt de vergadering goed de Algemeene Vergadering voor te stellen artikel 13, alinea 1 der Statuten te doen luiden:

De afdelingen met eigen administratief en geldelijk beheer storten jaarlijks in de kas van het Hoofdbestuur f 0.75 voor iederen persoon, die op 1 Januari van eenig jaar lid der afdeling is en zijn contributie heeft betaald, uitgenomen voor de leden-begunstigers, die het lidmaatschap verkregen door eene bijdrage van minstens f 100.— in eens te storten.

De bijdragen dezer leden-begunstigers worden aan het Hoofdbestuur ter kapitaliseering afgedragen.

10. Voorts worden aanbevolen en door de vergadering goedgekeurd, de volgende wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement, waarvan in de praktijk de noodzakelijkheid is gebleken.

Het is immers ondoenlijk gebleken tot Voorzitter van de door de Vereeniging in het leven geroepen commissies steeds een der Hoofdbestursleden te benoemen, aangezien o.a. de keuze bemoeielijkt wordt door den afstand van de woonplaats van hem, die men daartoe zou kunnen aanwijzen, van 's-Gravenhage, terwijl ook de bepaling, dat de Voorzitter van de Vereeniging geen lid of Voorzitter van eene commissie mag zijn, onhoudbaar is.

Aan de Algemeene Vergadering zal mitsdien het voorstel worden gedaan:

a. in art. 10 al. 1 H. R. te doen vervallen de woorden „noch lid of voorzitter van eene commissie”;

b. de laatste al. van art. 18 H. R. te doen luiden: „De instructie voor elk der commissiën worden door het Hoofdbestuur vastgesteld. Het Hoofdbestuur benoemt de Voorzitters der Commissiën, die bij voorkeur gekozen worden uit de leden van dat bestuur.

11. De Voorzitter deelt mede, dat sinds de vorige vergadering, dank zij het initiatief van Mr. Van Gennen, het Koloniaal Arbeidsbureau is tot stand gekomen en dat de stichtingsacte van dat bureau luidt als volgt:

Artikel 1. Naam en Zetel. De stichting zal den naam dragen van Koloniaal arbeids- en informatiebureau „Oost en West” en zal gevestigd zijn te 's-Gravenhage.

Artikel 2. Doel. De stichting stelt zich ten doel aan personen, die bij landbouw, nijverheid of handel van uit Nederland in de Nederlandsche Koloniën of overzeesche bezittingen of omgekeerd, een betrekking of werkkring zoeken, of werkkrachten behoeven, de gevraagde bemiddeling te verlenen en de noodige inlichtingen te verschaffen.

Artikel 3. Kapitaal. Ten behoeve van de stichting wordt bij deze akte afgezonderd eene som van f 6700.—.

Het verdere vermogen van de stichting zal in het algemeen worden gevormd door inkomsten en particuliere bijdragen.

Artikel 4. Beheer. Het beheer van de stichting is opgedragen aan den Penningmeester van bovengenoemde Vereeniging „Oost en West”.

De beheerder zal de stichting zoowel in als buiten rechten vertegenwoordigen.

De contante penningen zullen, voor zoover ze niet dadelijk noodig zijn, door den beheerder op eene soliede wijze worden belegd in effecten, die vaarbaar zijn voor beleening bij de Nederlandsche Bank.

Artikel 5. Het dagelijksch bestuur van het „Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau” is opgedragen aan een Directeur, bijgestaan door een secretaris.

Directeur en Secretaris worden benoemd en ontslagen door het dagelijksch bestuur van bovengenoemde vereeniging „Oost en West”.

De bezoldiging van den Beheerder, den Directeur en den Secretaris wordt bepaald door het hoofdbestuur van meergenoemde vereeniging.

Artikel 6. Alle uitgaven komen ten laste van het vermogen van de stichting; niet alleen de reventuen, doch ook het kapitaal kan voor het doel worden aangewend.

Artikel 7. De verdere inrichting en werkkring van de Stichting zullen door het hoofdbestuur van de meergemelde vereeniging bij reglement worden vastgesteld.

Artikel 8. Ingeval van ontbinding van de vereeniging „Oost en West” zullen de liquidateuren dior vereeniging zoodanige voorzieningen treffen en bepalingen vaststellen als tot verzekering van het verder voortbestaan van het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau dienstig zijn.

De heer Harting, beheerder der stichting, geeft daarna eenige inlichtingen over de werkwijze van het bureau.

De heer Gerdes Oosterbeek vraagt, of het niet wenschelijk zou zijn den afdelingssecretarissen gelden te verstrekken voor publiciteit in plaatselijke bladen.

De heer Harting wil voorloopig slechts in de groote bladen adverteeren.

De heer Prakken wijst er op, dat in deze vooral de zuinigheid de wijsheid niet moet bedriegen, het is een gebiedende eisch, dat veel reclame wordt gemaakt.

De heer Van Reijn geeft den raad, dat de afdelingssecretarissen zullen trachten bij wijze van entrefilet berichten in de plaatselijke bladen te doen opnemen.

De Secretaris deelt nog mede, dat zijn onlangs aan de afdelingssecretarissen verzonden rondschrijven betreffende het Arbeidsbureau, ten doel had die bestuursleden te verzoeken om den Directeur van het Arbeidsbureau, indien hij in hun woonplaats inlichtingen omtrent iemand moet inwinnen, ter zake behulpzaam te zijn.

12. Besloten wordt, dat de Algemeene Vergadering dit jaar zal worden gehouden te Haarlem. Een definitieve datum wordt nog niet bepaald.

13. Ten aanzien van het voorstel van het Dag. Bestuur tot aanschaffing van een kaartsysteem voor de ledenlijst, geeft de Secretaris eenige inlichtingen.

De heer De Vries spreekt er zijn vreugde over uit, dit voorstel op de agenda te hebben aangehouden. Een eenigszins uitvoerige administratie is z. i. slechts met behulp van dit systeem goed te voeren.

Het voorstel wordt aangenomen.

14. Met belangstelling neemt de vergadering daarna kennis van de rekening en verantwoording van den Penningmeester. Besloten wordt deze toe te zenden aan de verificatie-commissie.

De begroting wordt goedgekeurd.

15. De Penningmeester verzoekt den afdelingssecretarissen om in het vervolg bestellingen van door de Vereeniging uitgegeven brochures te richten aan den Secretaris van het Hoofdbestuur.

16. De heer De Vries vraagt den Voorzitter, welke houding het Dag. Bestuur denkt aan te nemen tegenover het plan van Soetan Casajangan. Naar zijn meening verdient deze beweging den steun van Oost en West.

De Voorzitter, hoewel het bedoelde plan sympathiek vindende, is van meening, dat eenige reserve ten deze wel is aan te bevelen. De heer Casajangan is zonder ruggespraak met anderen plotseling met dit plan voor den dag gekomen en nu doet zich het geval voor, dat verschillende plannen tegelijk aan het groeien zijn; er is er een tot stichting van een instituut voor Indië, parallel loopende aan de Mij. tot Nut v/h. Algemeen, er is het plan-Engelenburg, bij het A. N. V. broeit iets, terwijl toch ook reeds bestaan het Max Havelaarfonds, de Tjandi-stichting en zij t op bescheiden voet het Studiefonds van Oost en West.

Verbroekeling is hiervan het onvermijdelijk te betreuren gevolg, zoodat het bestuur meent te moeten aanraden vooralsnog eene afwachtende houding aan te nemen. Intusschen zal de Secretaris op de a.s. vergadering tot stichting van het z.g. Instituut voor de eenheid en vooruitgang Oost en West vertegenwoordigen.

17. Mevrouw Van Oeveren-van Schaik vraagt, of de afdelingen Statuten kunnen krijgen van het Hoofdbestuur.

De Secretaris deelt mede op de aanvraag van de afdeling Utrecht om Statuten dadelijk een aantal exemplaren te hebben gezonden.

Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering onder dankzegging aan de leden voor de betoonde belangstelling door den Voorzitter gesloten.

De waarn. Secretaris:

J. G. W. VAN DRIEL KROL.

Van het INFORMATIE-BUREAU:

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat in 1913 voor vier studenten in de pharmacie aan de Nederlandsche Universiteiten de gelegenheid bestaat om onder genot van een subsidie van f 4000 te worden opgeleid tot militair apotheker bij het leger in Nederlandsch-Indië, overeenkomstig het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 27 April 1909 no. 29, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Februari 1911 no. 53, waarvan kosteloos exemplaren bij het Departement van Koloniën zijn te verkrijgen.

Gegadigden zullen zich onder overlegging van de gevorderde bescheiden, vóór 1 Augustus 1913, bij gezegeld request, hebben te wenden tot het Departement van Koloniën.

(Ned. Staatscourant van 14 Mei 1913 No. 110).

DE RIJSWIJKSCHE BANK.

ZOUTMANSTRAAT 42, 's-GRAVENHAGE.

Commissarissen:
Dr. T. BRESNEE (pres.)
H. E. VAN LEYDEN.
L. BÄCK.

Directie:
G. J. KUNST.
E. V. VAN LEYDEN.

Effecten - Coupons - Wissels
Safe-inrichting.

JAC. BLADERGROEN

PRINSESTRAAT 3 - DEN HAAG.

KANTOORBOEKHANDEL

Agentuur van J. C. König & Ehardt, Hannover.

Magazijn van TEEKENBEHOEFTE.

VULPENHOUDERS.

FABRIEKSDÉPOT VAN TWENTSCHE
LINNENGOEDEREN

„DE WITTE BAZAR”

Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG

TELEFOON 5141

GOEDKOOPST ADRES VOOR

UITZETTEN EN
INDISCHE UITRUSTINGEN

VOOR DAMES EN HEEREN.

Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische families voor belangstellenden ter inzage.

GEVESTIGD SEDERT 1885.

MAISON-DROUOT

WESSER & Co.

LANGE HOUTSTRAAT 7 DEN HAAG

INRICHTING TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ :: STOFFEERDERIJ
EIGEN MEUBELFABRIEK :: ANTIQUITEITEN

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND
EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOON-
HUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE

HOEK'S GASHAARDEN

HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG.
VRAAG CATALOGUS. :: VRAAG CATALOGUS.

NEDERLANDSCH-INDISCH

Administratiekantoor en Hulpbank
's-GRAVENHAGE - Kortenaerkade 7.

CREDIET- en BANKZAKEN. ::
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN. ::

Zuid-Hollandsch Koffiehuis

GROENMARKT 37 - DEN HAAG

* CAFÉ RESTAURANT. *

DINERS van 5-8 uur, vanaf f 1.—, f 1.50 en hooger.
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage. — 12 Biljarts.

LISSONE & ZON.

Het voornaamste en oudste reisbureau van Nederland.

KANTOREN:

Singel 155, Amsterdam en Prinsestr. 18, 's-Gravenhage.

Doel van het bureau: het reizen te gemakkelijken, weshalve het bureau sedert 1876 gezelschapsreizen onderneemt naar de schoonste landstreken en steden van Europa; reisbiljetten en hotel-coupons verstrekt, en voorts de behulpzame hand biedt bij het vervoer van bagage enz. Ons telefoonno. in den Haag is 6603, in Amsterdam 2123.

RIJWIELEN.

DE GLORIE VAN HOLLAND.

:: PRIJSCOURANT GRATIS EN FRANCO ::

DESGEWENSCHT GEMAKKELIJKE CONDITIES

COLUMBUSSTRAAT 76. - Tel. HAAG 2643. - Kantoor 8-6 uur.
H. W. DOHNA, Civ. Ingenieur, Fabrikant.

Ter plaatsing als tijdelijk geoloog bij het mijnwezen in Nederlandsch-Indië, met een verband van drie jaar, worden gevraagd doctoren in de geologie of mijnbouwkundigen, die zich op het gebied der practische geologie hebben bekwaamd en ervaring hebben opgedaan ten aanzien van de opsporing van delfstoffen, liefst van petroleum.

In aanmerking komen bij voorkeur Nederlanders en wel voor zoover de mijnbouwkundigen betreft in de eerste plaats zij die te Berlijn, Aken, Clausthal, Freiburg i.S., Brussel, Leuven of Luik gediplomeerd zijn, terwijl de in Duitschland geëxamineerden ten minste in het bezit van het diploma van bergingeneur moeten zijn.

Het salaris bedraagt al naarmate van de capaciteiten f500 's maands en hooger tot een maximum van f800 's maands.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden: a. vrije overtocht naar Indië als gouvernementspassagier der 1ste klasse, e.q. ook voor het wettig gezin; b. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van f1000; c. een voorloopig traktement van f150 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië; d. na drie jaren tijdelijken dienst, niet gevolgd door eene vaste aanstelling in den Indischen dienst, dan wel binnen drie jaren (eveneens zonder dat zoodanige aanstelling heeft plaats gevonden) in geval van ontslag, mits dit niet medebrengt de verplichting om ingevolge de geteekende akte van verband gelden terug te storten, recht op overtocht naar Nederland op denzelfden voet als bedoeld sub a, welk recht echter slechts gedurende één jaar zal bestaan.

Zij, die in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, bij gezegd adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

(Nederlandsche Staatscourant van 16 Mei 1913, No. 112).

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat voor **twintig studenten in de geneeskunde** aan de Nederlandsche Universiteiten de gelegenheid bestaat om op den voet van het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 6 Mei 1886 no. 41, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Februari 1911 no. 53, in opleiding te worden genomen voor de betrekking van officier van gezondheid bij het leger in Nederlandsch-Indië, onder genot van een subsidie van f4000, terwijl bovendien na de benoeming tot officier van gezondheid nog eene gratificatie wordt uitgekeerd van f1000, als tegemoetkoming in de kosten van eerste uitrusting.

Gegadigden zullen zich, onder overlegging van de gevorderde bescheiden, vóór 1 Augustus 1912, bij gezegd rekest, hebben te wenden tot het Departement van Koloniën, alwaar — op aanvraag — kosteloos exemplaren zijn te verkrijgen van het reglement betreffende de opleiding.

Voor het middelbaar onderwijs in Nederlandsch-Indië worden gevraagd een **electro-technisch of werktuigkundig ingenieur**, speciaal onderlegd in natuurkunde en werktuigkunde, zoodat eene bouwkundig ingenieur voor het geven van onderwijs in de bouwkundige vakken.

Aan de uitzending is verbonden: a. eene gratificatie voor uitrusting ad f1000; b. overtocht naar Batavia als gouvernementspassagier der 1ste klasse casu quo ook voor het wettig gezin; c. een voorloopig traktement van f150 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende tot den dag, waarop het activiteits-traktement, volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië, ingaat.

Het traktement bedraagt f550 's maands, met drie vierjaarlijksche verhoogingen, elke van f100 's maands, zoodat zal worden bereikt een maximum-traktement van f850 's maands.

Zij, die zich in de genoemde betrekkingen aan 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden, moeten zich vóór 1 Juni a.s. bij een op zegel geschreven request tot het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van de vereischte stukken.

Ter benoeming tot **adspirant-ingenieur bij den dienst v. h. stoomwezen** in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerd werktuigkundig ingenieur.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 1 Juni a.s. bij gezegd adres te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

De bezoldiging van een aspirant-ingenieur bij den dienst van het stoomwezen in Nederlandsch-Indië bedraagt f300 's maands, terwijl bij voldoende geschiktheid en goede plichtsbetrachting na drie jaren diensttijd bevordering volgt tot ingenieur, aan welke betrekking is verbonden eene bezoldiging van f400 's maands, met zes driejaarlijksche verhoogingen, elk van f100 's maands, tot een maximum van f1000 's maands.

(Nederl. Staatscourant van 10, 12 en 13 Mei 1913 No. 109).

Candidaat Indische ambtenaren.

De commissie tot voorbereiding van de aanwijzing in 1913 van candidaat Indische ambtenaren maakt bekend, dat in dit jaar 40 jongelieden kunnen worden aangewezen als candidaat Indisch ambtenaar naar de bepalingen van het Kon. Besl. op de Indische bestuursopleiding („St.bl.” 1907 No. 71).

Aanmelding schriftelijk voor 15 Juni bij den secretaris der commissie, mr. H. C. Gallois, Kerkstraat 56, 's-Gravenhage.

Voor bijzonderheden zie „St. Ct.” No. 115.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 18 April 1913. No. 31.

Benoemingen, enz. Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan de onderwijzeres Mej. H. Noll; den onderwijzer A. J. A. van Driem; den ontvanger M. G. Diepenheim; 10 maanden aan den chef der S.S. op Java, W. J. F. de Rijck van der Gracht; een jaar aan den administrateur Ch. W. A. Burgemeestre; een jaar aan den predikant T. J. van Oostrom; 11 maanden aan den hoofdinspecteur J. J. Stieltjes; een jaar aan de onderwijzeres Mej. E. A. Odenthal; 11 maanden aan den leeraar W. C. Oostveen; 10 maanden aan de onderwijzeres Mej. C. A. W. L. Ypes.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk P. van Drunen; de monteur A. K. Jaquerood; de onderwijzer H. J. Strobant; de opziener H. L. Schuster; de commies R. W. Wiebenga; de klerk Mej. H. S. E. van Duren; de kapitein der Chinezen te Koepang Laj Soen Long; de luitenant der Chinezen te Buitenzorg Lie Beng Hok.

Benoemd: tot alg. ontvanger 1e kl. O. H. Spangenberg, id. 2e kl. F. N. Messchaert; tot controleur G. Oostenbroek; tot werktuigkundig-electrotechnisch ingenieur D. J. L. Coninck Westenberg; tot 1en commies H. J. R. Caton; tot 2en commies F. N. C. Paulus; tot 3en commies A. Schultze; tot opzichter S.S., D. J. Carp; tot predikant te Pekalongan J. A. Broers; te Probolinggo J. M. Coops; te Bandjirmasin G. J. R. Langen.

Benoemd: tot civiel gezaghebber S. Hoekstra, J. van der Zee en H. E. J. Margadant; tot aspirant-controleur A. E. J. Blok.

Ontslagen: op verzoek eervol de patih van Teoban Raden Soerodirdjo.

Geplaatst: in de res. Menado de civiel-gezaghebber J. Fontein; in de res. Palembang de controleur A. L. M. Clignett.

Benoemd: tot onderwijzer te Garoet J. Z. van der Hoeven; tot houtvester Ch. S. Lugt; tot commies S.S., P. C. Stam; tot administrateur 1e kl. Gouv. pandhuizen A. F. Wiederhold.

Militair Departement.

Verleend: 9 maanden verlof aan den 1en luit. der inf. H. L. le Maire.

Bevordert: tot 1en luit. der inf. G. A. L. Lutz, P. D. Boom, G. P. Walraven en A. A. Feuilletau de Bruijn.

Ontslagen: op verzoek eervol de werktuigkundige bij de Atjeh-stoomtram W. H. N. C. van Garrel.

Uit de Javasche Courant van 22 April 1913. No. 32.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan de onderwijzeres Mej. M. S. van der Willigen; 11 maanden aan den architect A. du Bois; een jaar aan den commies J. H. Abuijs; 10 maanden aan Mr. J. Elshout; een jaar aan den onderwijzer H. S. Sterkenburg; 9 maanden aan Mr. H. A. Helb.

Ontslagen: op verzoek eervol de commies A. G. Coorengel; de klerk F. H. F. van Hien; de ontvanger P. F. Coenraad; de commies K. F. Stoelman en J. M. W. Bartels.

Benoemd: tot chef van de Banka-tinwinning R. J. Boers; tot ass.-resident van Keboemen E. L. K. Schmulling; tot controleur A. A. C. Linck; tot 1en commies Th. A. Ehrencron; tot 2en id. H. Ch. N. van Kuijk; tot 3en id. J. H. Benjamins; tot boormeester J. J. Lammers; tot ass.-resident van Priaman F. H. Barkeij; tot onderwijzer 2e kl. H. A. Th. Lange en J. J. Vrolijk.

Geplaatst: in de res. Cheribon de contr. N. Scheltema; in Soerabaja F. H. G. J. van Leeuwen.

Benoemd: tot onderwijzeres te Paré Mej. C. Ch. Scharff; tot onderwijzer te Makassar J. Rood; te Poerwakarta K. A. Venselaar; te Depok J. H. Urselman; tot verpleegster te Lawang Mej. W. Drexhage, G. Zigterman, J. Lolkema, S. G. A. Frapon en H. G. Ouding; tot commies D. J. v. d. Dungen Gronovius; tot stationscommies W. de Jager.

Militair Departement.

Verleend: 10 maanden verlof aan den off. van gezondh. P. C. Costerman Boodt; 9 maanden aan den kapitein der inf. J. J. Munniks de Jongh.

Ontslagen: op verzoek eervol de 1e luit. der genie A. F. van den Heuvel tot Beichlingen gezegd Barolotti Rijnders.

Benoemd: tot directeur der gewerkschool te Meester-Cornelis de 1e luit. der art. J. Ouweland.

Geplaatst: bij het garnizoensbat. van Celebes en Menado de 1e luit. J. Engelbert van Bevervoorde; bij het 6e bat. de 1e luit. D. M. Postma.

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep.'s-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen vóór het gereedmaken van recepten zoodat als voor de levering van Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen en Minerale Wateren.

te 's-GRAVENHAGE:

M. L. Adama, Bezuidenhout 111.
F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
N. W. Bennema, Fred. Hendrikplein 32.
C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenburch 90.
M. Bruins, Van Swietenstraat 131.
C. P. v. d. Bijllaardt, Grootte Markt 22.
J. Damen, Weimarstraat 20.
Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
Dr. A. L. C. Furnée, Tasmanstraat 194.
C. A. van Greuning, Statenlaan 40.
J. E. v. d. Harst, Aert v. d. Goesstraat 29.
A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
J. J. Hofman, Schenkweg 4.
K. Holm, Vaillantlaan 157.
A. J. van Huffel Jr., de Riemerstraat 154.
J. F. J. Hupperetz, Regentesselaan 270.
C. de Jong, 1e v. d. Boschstraat 45.
Ph. Luyckx, Westeinde 341.
Firma Mouton, Javastraat 29.
Mej. C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154.
J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
J. J. Schoevers, Noordeinde 122a.
Dr. W. v. d. Stooten, Koningin Emmakade 109.
M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
E. Sybolts, Riouwstraat 48.
J. A. v. Tooren, Regentesselaan 105.
W. D. Valkis, Zoutmanstraat 55.
C. Th. Voorhoeve, Frederik Hendriklaan.
G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51

te SCHEVENINGEN:

J. v. Buuren, Kanaalweg 53.
M. den Heijer, Keizerstraat 167.
J. A. Speltie, Havenkade 3.

te RIJSWIJK

B. F. Jansonijs, Heerenweg 28.

te VOORBURG:

J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

H. Blom, Binnenwatersloot.
J. A. Filedt Kok, Oude Delft.
S. J. Fischer, Grootte Markt.
A. Nijdam, Burgwal.
A. L. Overduyn.
C. M. J. A. Straman, Wijnhaven.
W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT:

I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS:

A. Teepe.

Marque Deposée „Au-Condor”
LA HAYE — PLEIN 8

PAYS BAS

FRED. MOMMAERTS-DEGELLER

Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité

EXPORTATION IMPORTATION

EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

WISBRUN & LIFFMANN.
VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

Ter overname aangeboden:

1. Huur van een bovenhuis (f 375).

2. Inboedel (goedkoop).

1 en 2 te zamen of afzonderlijk.

ANNA VAN BUERENSTRAAT 147.

„BOEATAN”

Magazijn van Indische Kunstnijverheid

Heulstraat, Den Haag

Zie Etalage — Zie Etalage

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat: Wilhelminastraat 105, Den Haag.

Administratie: Koepoortsweg 107, Hoorn.

Vegetarisch Bureau en Brochurehandel: FELIX ORTT, Soest, waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE” onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f2.— p. jaar. F. ORTT. Bekroond Propagandageschrift, 5 cents; Brieven over gezondheid, 10 cents; Het vegetarisme bezien van de economische en de ethische zijde, 5 cents; Drankzacht en hoe die tegen te gaan, 10 cents. — LEO TOLSTOY. De eerste stap, 10 cts. — Kookboek van Mevr. VALK, f1.25.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER”
 ELITE BIOSCOPE
 PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag **MATINÉE**.
 ENTREE: 50 en 25 Cent voor de **MATINÉE'S**, f 1.—, f 0.75, f 0.50 en f 0.30 voor de
 AVOND-VOORSTELLINGEN.

Vestigt U in ARNHEM of OMSTREKEN

VELP - STEEG - ELLEGOM - DIEREN - OOSTERBEEK - HEELSUM - RENKUM

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V.V.'s.

Leverancier van H.M. de Koningin

MAISON DE BONNETERIE.

== DEN HAAG == == AMSTERDAM ==
 Buitenhof - Groenmarkt. Kalverstraat - Rokin.

GROOTST GESORTEERDE MAGAZIJNEN van ELEGANTE DAMES- en KINDERCONFECTIE.

VAN SEVENTER & PALUDANUS
 Vlamingstraat 21,
 DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleeding naar maat.
SPECIAL ADRES voor Ultrusting.

VRAAGT
Krul's
HOPJES.

VRAAGT
Krul's
CHOCOLADE.

VRAAGT
Krul's
BONBONS.

Brengt een bezoek aan **BOEATAN** Magazijnen van **INDISCHE KUNSTNIJVERHEID**

JAEGER

is voor ons klimaat de **BESTE ONDERKLEEDING.**

L. VAN DER VIJVER,
Korte Houtstraat 14c

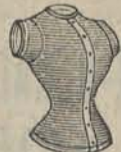
en SPINOZASTRAAT 95, b/h. Oranjeplein.

GROOTE KEUZE in:

NORMAAL WOLLEN en HALF WOLLEN ONDERGOEDEREN.

half wol f 0.65
heel wol f 1.20

half wol f 0.75
heel wol f 1.35

half wol f 1.35
heel wol f 2.40

half wol f 1.35
heel wol f 2.40

half wol f 1.35
heel wol f 2.40

half wol f 1.35
heel wol f 2.40

Goederen worden op zicht gezonden.
Tel. No. 2318.

GALERIES MODERNES

I. DE VRIES

DEN HAAG - Hoogstraat 4
TELEFOON 815.

SPECIALITEIT IN GEGARNEERDE EN ONGEGARNEERDE DAMESHOEDEN

ENORME SORTERING BILLIJKE PRIJZEN

VACANT

VACANT

GROBBE = COMESTIBLES.

Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

VACANT

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven
 voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen.
 „Oost en West”: f.....

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

VACANT

A. A. BOLT = CONFISEUR
PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f -:- 's-GRAVENHAGE

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

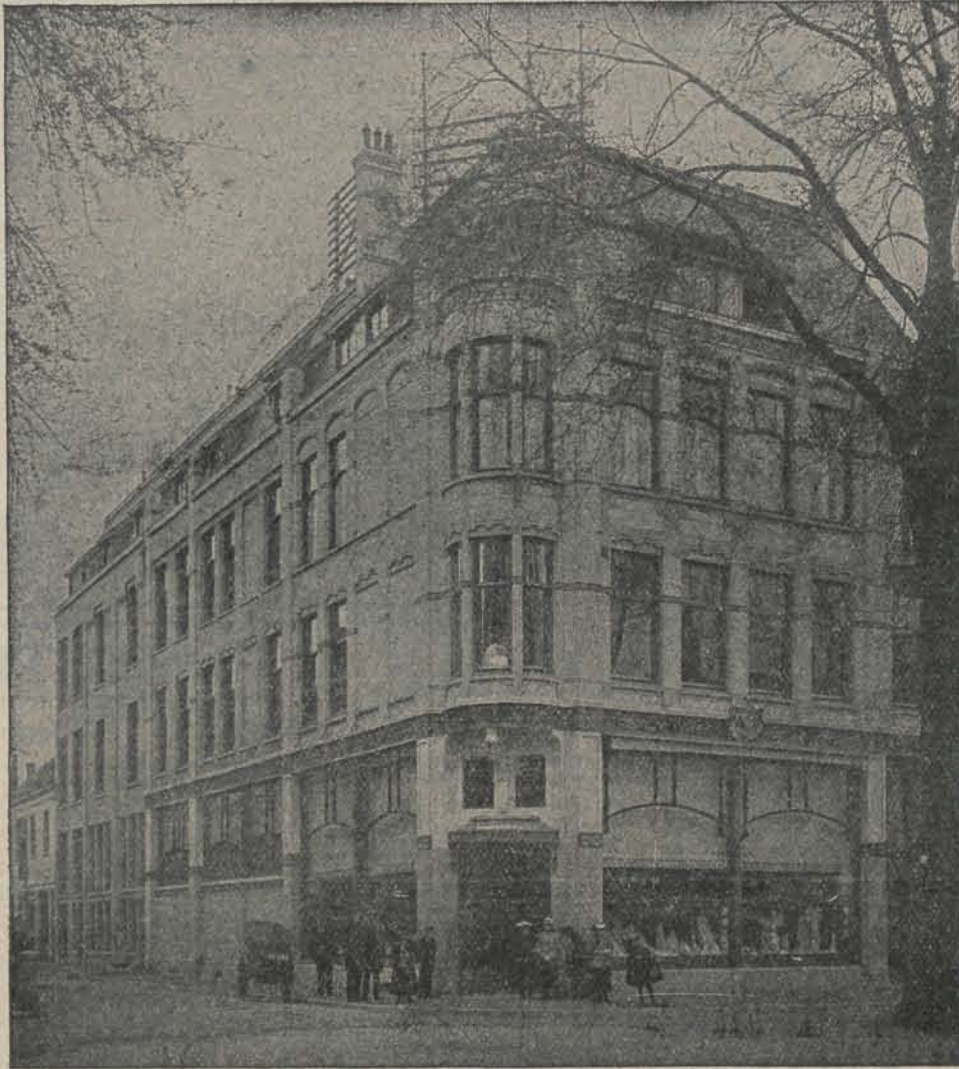
VACANT

A. VAN MEURS PIET HEINSTRAT
DEN HAAG.

TELEFOON 1784

COMPLETE MEUBILEERING — BEHANGERIJ — BEDDENMAKERIJ
STOFFEERDERIJ — LINNEN ROLGORDIJNEN — MADRAS
GORDIJNEN — LINOLEUMS EN ZEILEN — AXMINSTER
TAPIJTEN — TAFELKLEEDEN — DIVANDEKKEN :

VACANT

Fournisseurs de S. M. la Reine.

Fournisseurs de S. M. la Reine Mère.
Specialité de SOIERIES.
Lainages, Cotons, Dentelles.
ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.
Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés
Compagnie
Lyonnaise
9 Kneuterdijk
LA HAYE.

GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU
CARL KÖFFLER

's-GRAVENHAGE - 22 SUEZKADE

Belast zich met:

- 1e. het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in de uitgebreidsten zin;
- 2e. het nasporen van familiebetrekkingen, zowel binnen- als buitenslands;
- 3e. het opsporen van familiewapens en zegels;
- 4e. het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der authentieke bewijsstukken;
- 5e. het bijeenbrengen der benoodigde wettelijke stukken ter eventuele erkenning, inlijving, of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsveranderingen;
- 6e. het oplossen van onbekende wapens;
- 7e. het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zowel op papier als perkament, paneel, enz.;
- 8e. het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoekblad voor Genealogie en Heraldiek”.